

Maahanmuuttoviraston tilinpäätös 2023

Toimintakertomus 2023.....	4
1 Johdon katsaus	4
2 Tuloksellisuus.....	4
2.1 Keskeisimpien tulostavoitteiden indeksi ja muutoksen itsearviointi	4
2.2 Hakemus- ja päätösmäärien kehitys	6
2.3 Kehityshankkeet.....	11
2.3.1 Lupaus-hanke.....	11
2.3.2 RRF-rahoitteinen OLEDIGI-investointikokonaisuus	12
2.3.3 Ohje23-hanke.....	12
3 Vaikuttavuus	13
3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	13
3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	14
4 Toiminnallinen tehokkuus	15
4.1 Toiminnan tuottavuus	15
4.1.1 Tuottavuuden kehitys.....	15
4.2 Toiminnan taloudellisuus.....	16
4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	18
4.4 Yhteisrahoitteen toiminnan kustannusvastaavuus	21
5 Tuotokset ja laadunhallinta	23
5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut hyödykkeet.....	23
5.1.1 Maahanmuutto ja kansalaisuus	23
5.1.2 Kansainvälinen suojelu	25
5.1.3 Vastaanottotoiminta	28
5.1.4 Käsittelyaikataivoitteissa pysyminen.....	29
5.1.5 Laadunhallinta ja päätösten pysyvyys muutoksenhaussa.....	31
5.2 Tukiyksiköt	32
5.2.1 Teknologia ja digitalisaatioyksikkö	32
5.2.2 Oikeuspalvelu.....	34
5.2.3 Maatietopalvelu.....	35
5.2.4 Euroopan muuttoliikeverkosto (EMN)	36
5.2.5 Viestintä.....	37
5.2.6 Asiakkuus	38
5.2.7 Mahdollistajapalvelut	39
6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	41
7 Tilinpäätösanalyysi.....	43
7.1 Rahoituksen rakenne	43
7.2 Talousarvion toteutuminen	44

7.3	Tuotto- ja kululaskelma	45
7.4	Tase	46
8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	46
9	Arviointien tulokset.....	48
10	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	49
10.1	Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	49
10.2	Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.....	49
11	Maahanmuuttoviraston tilinpäätöslaskelmat ja liitteet	50
11.1	Tilinpäätöslaskelmien liitteet	58
11.2	Muut liitteet	76
11.3	Allekirjoitukset	78

Toimintakertomus 2023

Maahanmuuttoviraston organisaatioon kuuluvat Maahanmuuttoviraston lisäksi Oulun, Joutsenon ja Helsingin vastaanottokeskukset.

Vuoden 2023 tilinpäätös sisältää myös Maahanmuuttoviraston toimintakertomuksen

1 Johdon katsaus

Vuoden 2023 aikana Maahanmuuttoviraston toimintaympäristössä tapahtui paljon muutoksia. Talouden taantuma vaikutti työperäisen maahanmuuton supistumiseen vuoden 2023 jälkimmäisellä puoliskolla, itärajan avautuminen turvapaikanhakijoille toi n.1000 turvapaikanhakijan tuloon Suomeen Venäjän vastaiselta rajalta vuoden viimeisellä neljänneksellä, kansainvälisten opiskelijoiden määrä jatkoi voimakasta kasvua ja lisäksi uuden hallituksen hallitusohjelma vaikutti viraston toimintaan vuoden 2023 lopulla. Kansainvälinen epävarmuus heijastui viraston toimintaan ja muutokset Suomen turvallisuuspolitiikassa näkyivät Venäjän hybridivaikuttamisessa. Eurooppaan suuntautunut turvapaikanhakijoiden määrän kasvu ei tuonut Suomeen kasvavaa määrää turvapaikanhakijoita.

Viraston tavoitteet maahanmuuton sujuvoittamiseksi näkyivät toiminnan tehokkuuden lisäyksessä. Samaan aikaan kasvanut hakijamäärä ja lupakäsittelyjen nopeutuminen edellyttivät toiminnan tuottavuuden kehitystä. Vaikka käsittelyajoissa ei suurinta osaa tavoitteista saavutettukaan, käsittelyaikoja pystyttiin pääosin nopeuttamaan samanaikaisesti hakijamäärän kasvaessa.

Virastossa käynnistettiin laaja organisaatiomuutos, jolla pyritään saavuttamaan SM:n ja TEM:in asettamat tavoitteet prosessien tehostamiseksi ja toiminnan tuottavuuden edistämiseksi. Virastossa siirrytään prosessijohtamisen malliin ja vahvaan tulosjohtamiseen, uudistusta valmisteltiin vuonna 2023. Samaan aikaan virasto on pyrkinyt vakinaistamaan henkilöstön määrän kestäväälle tasolle. Virastossa toimeenpantiin laajat selvitykset viraston toiminnasta, mm. hankinnoista, lain soveltamisohjeista, rekrytoinneista sekä sopimuksista. Virastossa ilmenneiden epäkohtien korjaamiseen on jouduttu ohjaamaan huomattavasti resursseja.

2 Tuloksellisuus

2.1 Keskeisimpien tulostavoitteiden indeksi ja muutoksen itsearviointi

Tuloksellisuuden kokoavana mittarina käytetään Maahanmuuttoviraston kehyskauden keskeisimmät tulostavoitteet sisältävää indeksilukua. Se koostuu tuottavuudesta, käsittelyajoista, automaatioasteesta ja asiakastyytyvyydestä. Näille osamittareille asetettiin kynnsarvot asteikolla 1-5 pohjautuen toteumaan 2021 ja tavoitteisiin 2022. Asteikon arvo 4 (hyvä) asetettiin vastaamaan tavoitelukua.

Osamittareiden pisteytys	1	2	3	4	5
Tuottavuus (pts/htv, oleskelulupa, EU-rek, kansalaisuus, maastapoistamiset) Lupa- ja kansalaisuusyksikön päätökset	alle 325	325	350	375	400
Käsittelyajat (kokonaiskäsittelyaika ka)					
<i>Turvapaikkahakemus, vrk</i>	yli 250	250	220	190	150
<i>Kansalaisuushakemus, vrk</i>	yli 270	270	220	200	180
<i>Opiskelija 1. lupa</i>	yli 20	20	18	16	14
<i>Perhe 1. lupa</i>	yli 100	100	90	80	70
<i>Työ 1. lupa</i>	yli 45	45	35	25	15
Automaatioaste, %	alle 30	30	40	50	60
Asiakastyytyväisyys	1	2	3	4	5

Taulukko 1 Indeksien osamittareiden pisteytyksen kynnyksarvot

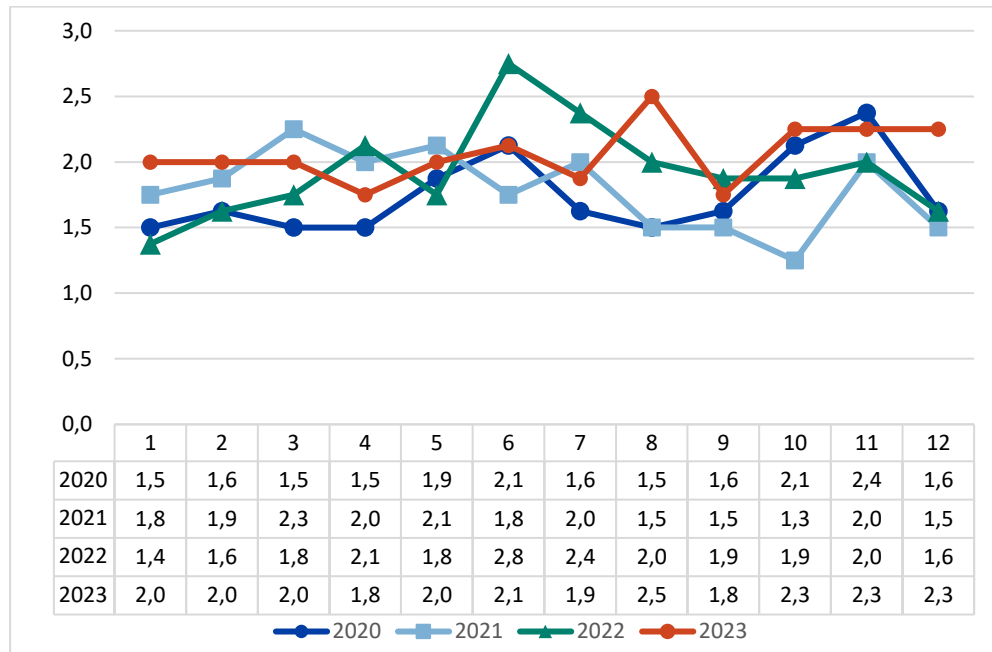
Indeksin vuoden 2023 toteuma oli 2,1. Tulos nousi viime vuodesta, mutta jäi merkittävästi tavoitteesta, mikä johtuu siitä, että käsittelyaikoja kuvaava indeksiluku oli selvästi tavoiteltua alhaisempi (1,18). Sen sijaan tuottavuuden ja automaatioasteen kehitys on ollut myönteistä ja niitä kuvaavat indeksiarvot ovat nousseet selvästi viime vuodesta. Tuottavuusindeksin sama arvo (3,25) lähestyy tavoitetasoa (v. 2022 pisteluku 2,5). Automaatioasteen osalta tavoitetaso saavutettiin ja ylitettiin vuonna 2023 (4,2; vuonna 2022 indeksiluku 3). Asiakastyytyväisyys säilyi viime vuoden kohtalaisella tasolla (3).

Nämä tulosparannukset näkyivät kuitenkin indeksin kokonaisarvossa vain marginaalisesti, sillä yli puolet indeksin arvosta määräytyy käsittelyaikojen perusteella. Käsittelyaikaindeksin arvot vaihtelivat eri lupatyypeissä eri kuukausina välillä 1-3.

Maahanmuuttoviraston tekemät päätökset kasvoivat 5 % vuonna 2023 suhteessa vuoteen 2022. Kasvu on merkittävä, sillä vuoden 2022 vertailuvuonna ovat mukana tilapäisen suojelun päätökset, joita tehtiin tuolloin lähes 46 000 eli yli kaksi kertaa vuotta 2023 enemmän. Automaatiokehityksellä ja tuottavuustoimilla on voitu vastata hakemusten määrän kasvuun ja syntyneisiin jonoihin, vaikka käsittelyaikojen vuosikeskiarvot eivät merkittävästi lyhentyneet. Oleskelulupa- ja kansalaisuushakemusten päätösmäärien rinnalla myös ratkaistujen 1. turvapaikkahakemusten määrä kasvoi vuonna 2023 edellisvuoteen verrattuna (13 %).

2020	2021	2022	2023	Tavoite
1,8	1,8	1,9	2,1	4,0

Taulukko 2 Indeksien vuosikeskiarvot

Kuva 1 Taulukko 3 Indeksien arvot kuukausittain (vuosivertailu)

2.2 Hakemus- ja päätösmäärien kehitys

Vireille tulleiden oleskelulupahakemusten kokonaismäärä jatkoi kasvua vuonna 2023. Kasvua suhteessa vuoteen 2022 oli noin 16 %. Kasvu oli suurinta jatkolupahakemuksissa (29 %), joissa hakemusmäärät kasvoivat lähes kaikissa prosesseissa: työperusteiset hakemukset 34 %, perhesidehakemukset 42 % sekä muu perusteiset hakemukset 42 %. Jatkolupahakemusten määrän kasvuun heijastuu ensimmäisten oleskelulupahakemusten määrän kasvu vuosina 2021–2022. Sen sijaan opiskelijoiden jatkolupahakemusten määrä laski lähes kolmanneksen vuoteen 2022 verrattuna. Laskun taustalla vaikutti erityisesti keväällä 2022 voimaan astunut opiskelija- ja tutkijalainsäädännön muutos, jonka myötä opiskelijan oleskelulupa on voitu myöntää koko opintojen keston ajalle.

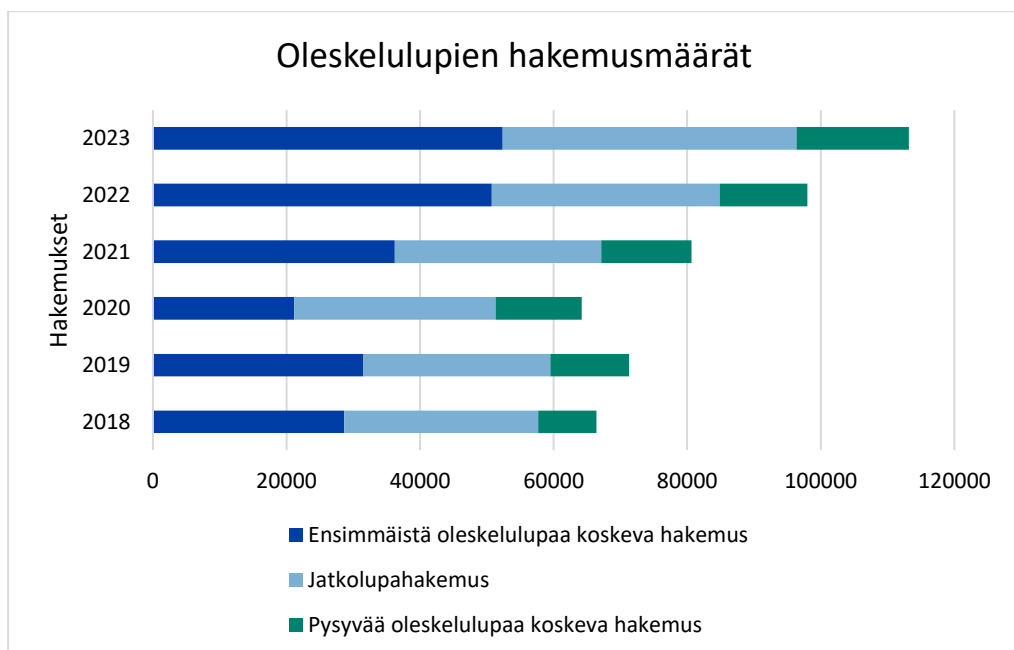
Pysyvää oleskelulupaa koskevien hakemusten suhteellinen määrä nousi lähes yhtä paljon (28 %) kuin jatkolupahakemusten määrää. Ensimmäisten oleskelulupahakemusten määrä kasvoi sen sijaan huomattavasti maltillisemmin (3 %). Ensimmäisten oleskelulupahakemusten määrän kehityksen tasaantumista selittää ensisijaisesti työperusteisten oleskelulupahakemusten määrän lasku (-19 %). Työperäistä maahanmuutto Suomeen hillitsivät erityisesti taloussuhdanteen heikentymisen vaikutus suhdanneherkkiin toimialoihin (esim. rakennusala) sekä Venäjän kansalaisten hakemusmäärän palautuminen vuotta 2022 edeltävälle tasolle. Muissa prosesseissa hakemusmäärät kasvoivat ensimmäisissä oleskelulupahakemuksissa.

Ensimmäisten oleskelulupahakemusten kohdalla päätöksiä tehtiin selvästi enemmän (16 %) kuin vuonna 2022. Positiiviseen kehityssuuntaan vaikutti hakemuskäsittelyn aktiivinen kehitystyö sekä automaation laajempi hyödyntäminen eri prosesseissa. Päätöksiä onnistuttiinkin tekemään hieman enemmän (5 %) kuin uusia hakemuksia tuli vireille. Myös jatkolupahakemusten ja pysyvien oleskelulupahakemusten kohdalla tehtyjen päätösten määrä ylitti vireille tulleiden

hakemusten määrän. Vuonna 2023 oleskelulupapäätöksiä tehtiin kokonaisuudessaan noin kolmannes enemmän kuin vuonna 2022. Päätösten ja hakemusten välinen suhde oli 104 %.

Oleskelulupa	Hakemukset			Päätökset		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Ensimmäistä oleskelulupaa koskeva hakemus	36206	50728	52385	31991	47447	55144
Työ	15012	20960	16999	13775	19947	18808
Perhe	13764	18981	21583	11281	17476	21866
Opiskelu	6711	9855	12867	6323	9199	13453
Muut	719	932	936	612	825	1017
Jatkolupahakemus	30930	34136	43961	32567	30536	45204
Työ	13185	14757	19740	14067	13464	21121
Perhe	12404	13155	18720	12599	11589	17864
Opiskelu	3212	4103	2911	3156	3744	3470
Muut	1147	1170	1666	1696	990	1587
Kv-suojelua saaneiden jatkoluvat	982	951	924	1049	749	1162
Pysyvää oleskelulupaa koskeva hakemus	13534	13125	16851	12234	12092	17102
Pysyvä oleskelulupa	13431	12993	16613	12127	11983	16932
Pitkään oleskelleen 3 maan kansalaisen EU-oleskelulupa	103	132	238	107	109	170
Kaikki yhteensä	80670	97989	113197	76792	90075	117450

Taulukko 3 Oleskelulupahakemus- ja päätösmäärät 2021-2023

Kuva 2 Oleskelulupahakemukset 2018-2023

EU-oleskeluoikeutta koskevien hakemusten määrä laski 6 % suhteessa vuoteen 2022. Laskua oli lähes kaikissa hakemuskategorioissa. Ainoastaan muu perusteisia rekisteröintejä (16 %) sekä perheenjäsenten oleskelukortteja (10 %) koskevien hakemusten määrät nousivat hieman. Odotusten mukaisesti myös Brexit-sopimuksen mukaista oleskeluasemaa koskevien hakemusten määrä jatkoi laskua ja hakemuksia jätettiin enää 149. Hakemuksia jätettiin kuitenkin edelleen tasaisesti koko vuoden ajan. Myös kausityötodistushakemusten määrä jatkoi selvää laskua (46 %). Hakemusmäärän laskun taustalla on Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa, jonka seurauksena ukrainalaisten kausityötodistusta hakevien määrä jäi vähäiseksi ja korvautui osittain tilapäisen suojelun hakemuksina.

EU-oleskeluoikeutta ja oleskeluasemaa sekä oleskelutodistuksia koskevien päätösten ja hakemusten välinen suhde oli 101 % eli vuoden 2023 aikana päätöksiä tehtiin hieman enemmän kuin hakemuksia tuli vireille.

Kesällä 2022 Suomessa otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön kolmansista maista tulevin erityisasiantuntijoiden, kasvuyrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä kansallinen D-viisumi pikakaistaa koskevien asiakkaiden osalta. Keväällä 2023 D-viisumi laajentui myös pikakaistaryhmän ulkopuolelle opiskelijoihin, tutkijoihin, sertifioitujen työnantajien työntekijöihin sekä heidän perheenjäseniinsä. D-viisumihakemuksia jätettiin vuoden 2023 aikana yhteensä 4815. Selvästi eniten D-viisumihakemuksia jättivät Venäjän ja Intian kansalaiset. Päätösten ja hakemusten välinen suhde oli 93 %.

	Hakemukset			Päätökset		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Muut oleskeluoikeudet						
EU oleskeluoikeus	12465	10166	9570	11893	11315	9357
Työ	5905	4256	3675	5660	4786	3550
Perhe	2238	2109	1931	2021	2238	1831
Opiskelu	1903	1704	1587	1874	1679	1514
Muut	1476	1109	1291	1375	1544	1399
Perheenjäsenen oleskelukortti	943	988	1086	963	1068	1063
Oleskelutodistukset ja -ilmoitukset	14377	5500	3113	14436	6226	3108
Kausityötodistus	14161	5209	2823	14219	5933	2826
Liikkumisilmoitukset	216	291	290	217	293	282
Oleskeluasema (Brexit)	2894	241	149	3354	924	483
D-viisumi	-	622	4815	-	599	4463
Kaikki yhteensä	29736	16529	17647	29683	19064	17411

Taulukko 4 Oleskeluoikeushakemukset ja -päätökset 2021-2023

Vireille tulleiden maastapoistamista koskevien asioiden kokonaismäärä jatkoi tasaista kasvua vuonna 2023. Kasvua oli 7 % verrattuna vuoteen 2022. Kasvua selittää ensisijaisesti yleinen hakemusmäärän kasvu.

Kielteisen oleskelulupapäätöksen yhteydessä tehtyjen käännyttämispäätösten määrä kasvoi 8 % suhteessa vuoteen 2022. Sen sijaan kielteisen turvapaikkapäätöksen yhteydessä tehtyjen käännyttämispäätösten määrä laski (4 %). Maastapoistamista koskevien asioiden kokonaismäärä pysyi kuitenkin vuoden 2022 tasolla.

Maastapoistaminen	Hakemukset			Päätökset		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Käännyttäminen	2564	2960	3166	3320	3395	3506
Kielteiseen turvapaikkapäätökseen sisältyvä käännyttäminen	1360	1449	1459	1996	1863	1786
Kielteiseen oleskelulupapäätökseen sisältyvä käännyttäminen	684	794	890	829	897	969
Käännyttäminen, muut syyt	520	717	817	495	635	751
Maasta karkottaminen	1579	1408	1511	1936	1777	1638
Ei oleskeluoikeutta	1373	1270	1274	1756	1611	1405
Rikosperuste	206	138	237	180	166	233
Kaikki yhteensä	4143	4368	4677	5256	5172	5144

Taulukko 5 Käännyttämiset ja karkottamiset 2021-2023

Kansalaisuusasioiden kokonaishakemuskasvu kasvoi 37 % vuoteen 2022 verrattuna. Kansalaisuushakemusten osalta kasvua oli 42 % ja kansalaisuusilmoitusten osalta 28 %. Kansalaisuushakemuksia jätettiin vuonna 2023 mittaushistorian korkein määrä, yhteensä yli 18 000. Kansalaisuushakemusten määrän nousua selittää ensisijaisesti Orpon hallitusohjelmassa esitetyt muutokset Suomen kansalaisuuden myöntämisen edellytyksiin. Esitettyihin muutoksiin sisältyy mm. asumisaikaedellytyksen pidentäminen ja kansalaisuuskokeen käyttöönotto.

Kansalaisuusasioiden osalta päätöksiä tehtiin enemmän (24 %) kuin vuonna 2022. Positiiviseen kehityssuuntaan vaikuttivat lisäresurssien ja ylittöiden kohdentaminen kansalaisuusasioihin sekä käsittelyprosessin kehitystyö. Kansalaisuusasioissa käsittelyprosessin kehitystyötä tehtiin esimerkiksi pilotoimalla prosessijohtamista sekä päivittämällä päätöspohjia, täydennyspyyntöjä ja substanssiohjeistusta. Päätöksiä ei kuitenkaan pystytty tekemään yhtä paljon kuin uusia asioita tuli vireille. Päätösten ja vireille tulleiden kansalaisuusasioiden välinen suhde oli 77 %, mikä tarkoittaa hakemusten ruuhkautumisen jatkumista.

Kansalaisuus	Hakemukset			Päätökset		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Kansalaisuushakemus	14366	12915	18296	7037	10796	13322
Kansalaisuusilmoitus	1908	1178	1513	1601	1041	1593
Kansalaisuusaseman määrittäminen	1455	1490	1520	1362	1451	1606
Kansalaisuuden menettäminen	11	9	15	9	7	10
Vapautumishakemus	21	41	15	15	41	22
Kaikki yhteensä	17761	15633	21359	10024	13336	16553

Taulukko 6 Kansalaisuushakemukset ja -päätökset

Turvapaikkahakemusten kokonaismäärä laski hieman (8 %) vuonna 2023 vuodesta 2022. Sekä ensimmäisten turvapaikkahakemusten että uusintahakemusten määrä laski. Sen sijaan yksin tulleiden alaikäisten jättämien turvapaikkahakemusten määrä jatkoi kasvua. Hakemuskasvu kasvoi jopa 41 % vuoteen 2022 verrattuna. Suurimmat yksin tulleiden alaikäisten lähtömaat olivat Somalia, Afganistan ja Syyria.

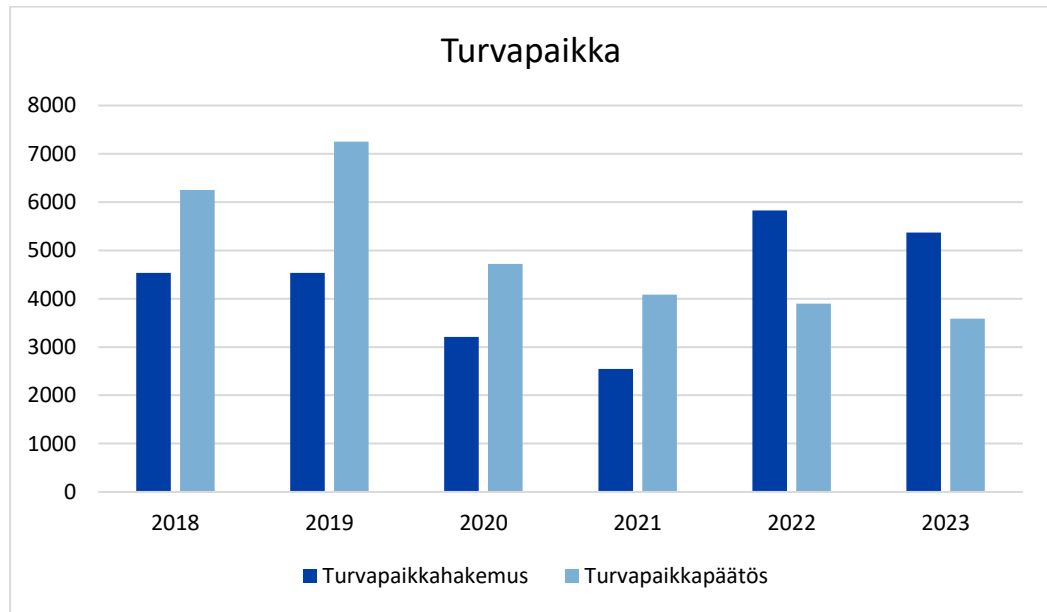
Turvapaikkahakemusten määrä on noussut koronapandemian aiheuttamien matkustusrajoitusten päättymisen jälkeen. Vuoden 2022 hakemusmäärä nosti lisäksi Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa, jonka seurauksena sekä Ukrainan että Venäjän kansalaisten jättämien hakemusten määrä kasvoi. Vuoden 2023 kokonaishakemusmäärä nosti Venäjän itärajalta käynnistämän maahantulon välineellistämisooperaation myötä jätetyt turvapaikkahakemukset. Selvästi eniten ensimmäisiä turvapaikkahakemuksia jättivät vuoden 2023 aikana Somalian ja Syyrian kansalaiset.

Turvapaikkapäätösten määrä oli hieman alhaisempi kuin vuonna 2022. Laskua oli 8 %. Päätöksiä ei pystytty tekemään yhtä paljon kuin uusia hakemuksia tuli vireille. Päätösten ja vireille tulleiden turvapaikkahakemusten 68 %, mikä tarkoittaa hakemusten ruuhkautumista. Kokonaisarvoon heijastuu mm. resurssien priorisointi, sillä esimerkiksi uusintahakemusten ja päätösten välinen suhde oli 109 %.

Tilapäisen suojelun direktiivi otettiin EU-maissa käyttöön ensimmäisen kerran maaliskuussa 2022 Venäjän Ukrainaan aloittaman hyökkäyssodan seurauksena. Vuonna 2023 tilapäisen suojelun hakemusmäärä oli vajaa 20 000. Hakemusmäärä lähti selkeään laskuun loppukesästä 2023 ja pysyi alhaisena koko loppuvuoden. Hakijoista 97 % oli Ukrainan kansalaisia. Tilapäisen suojelun hakemuksia jättivät ukrainalaisten jälkeen eniten Nigerian ja Venäjän kansalaiset. Päätösten ja hakemusten välinen suhde oli 103 %.

Kv-suojelu	Hakemukset			Päätökset		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Turvapaikkahakemus	2545	5827	5372	4086	3897	3586
Turvapaikkahakemus, aikuinen	918	3398	3503	1659	1750	1941
Turvapaikkahakemus, mukana hakeva alaikäinen	324	1294	706	507	510	523
Turvapaikkahakemus, yksin tullut alaikäinen	136	246	348	145	124	227
Turvapaikkahakemus, uusintahakemus	1166	886	813	1758	1499	883
Turvapaikkahakemus, EU-kansalainen	1	3	2	15	14	11
Sisäinen siirto	-	-	-	2	-	1
Tilapäinen suojele		47302	19426		45807	19937
Kaikki yhteensä	2545	53129	24798	4086	49704	23523

Taulukko 7 Kansainvälisen suojelun hakemukset 2021-2023

Kuva 3 Turvapaikkahakemukset ja -päätökset 2018-2023

2.3 Kehityshankkeet

2.3.1 Lupaus-hanke

Lupapalveluiden uudistushanke käynnistettiin maaliskuussa 2023. Hankkeessa lähtökohtana tarkastelulle olivat viraston strategian tavoitteet. Hankkeen tavoitteena oli selvittää, tukevatko nykyiset johtamisrakenteet ja -tavat sekä työn ja palvelujen järjestelyt parhaalla mahdollisella tavalla prosessien yhdenmukaisuutta, laatukriteereitä ja asiakaslähtöisyyttä.

Kesäkuussa hanke nimettiin Lupaukseksi ja elokuussa käynnistettiin työryhmätyöskentely kolmessa eri ryhmässä. Ensimmäisen ryhmän fokus oli asiakasorganisaation keskiössä, jossa arvioitiin, millainen organisaatio- ja toimintamalli tukee parhaiten asiakkaan sujuvaa polkua prosessin eri vaiheissa. Toisessa ryhmässä keskityttiin johtamiseen ja selvitettiin, millainen johtamisjärjestelmä parhaiten tukee sujuvaa lupakäsittelyä, selkeää päätöksentekoa ja sillojen purkamista toisiinsa linkittyvien prosessien välillä. Kolmas ryhmä keskittyi yhtenäisiin ja tuettuihin soveltamiskäytäntöihin tarkoituksena selvittää millainen oikeudellisen sekä substanssittuen malli tukee parhaiten lupakäsittelyä ja yhtenäisiä käytäntöjä.

Ryhmät työskentelivät tiiviisti elo- ja syyskuun ajan ja työryhmävaiheen tuloksia käsiteltiin johtoryhmässä lokakuussa 2023, jolloin päätettiin asiakaspalvelun kokonaisuudistuksen kannalta, että päätöksenteko säilyy osana palvelupisteen työtä, virasto lähtee uudistamaan toimintaansa kohti prosessijohtoista mallia ja yhteiset ja tuetut soveltamiskäytännöt toteutuvat parhaiten muodostamalla uudenlainen neuvontarakenne.

Yhteistoimintaneuvottelut johtoryhmän päätösten perusteella alkoivat marraskuussa. Marraskuussa työnantaja, eli virasto, teki myös ehdotuksen siitä, että virasto pysyy kahden lupayksikön mallissa. Tarkempi suunnittelu jatkui uuden projektipäällikön johdolla joulukuusta 2024. Lupauksen valmistumisen tavoiteaikataulu on 1.6.2024.

2.3.2 RRF-rahoitteinen OLEDIGI-investointikokonaisuus

Euroopan Unionin elpymisrahaston RRF-rahoituksella toteutetaan 2021 - 2024 OLEDIGI -investointikokonaisuutta. RRF-rahoitteisen kehittämistyön tavoitteena on tehostaa työ- ja opiskeluperusteisia oleskelulupa-asioita keventämällä prosesseja ja lyhentämällä käsittelyaikoja uudistuvan lainsäädännön, tietojärjestelmäkehitystyön, automaation sekä uusien tiedonsiirtoliittymien avulla.

Tammikuussa 2023 otettiin käyttöön tulorekisteri-tiedonvaihtoliittymä, joka mahdollistaa tulorekisteristä liittymän kautta saatavien palkka-, eläke- ja etuus-tietojen hyödyntämisen päätöksenteossa, tavoitteena toimeentuloa koskevien tietojen saannin mahdollisimman laaja automatisointi. Ulkomaalaislain 5. luvun muutokseen liittyvän kehityskokonaisuuden 1. vaiheen kohteet, eli työperusteisen (ml. yrittäjä) oleskelulupien sähköisten hakemuslomakkeiden, työehtolomakkeen ja työnantajan asiointipalvelun muutokset (sis. sujuvoittamismuutoksia), automaation päivitykset sekä uuden käsittelyperusteen (työnteko, tutkinnon tai tutkimuksen suorittanut) lisääminen UMA-järjestelmään, otettiin käyttöön lain voimaantulon yhteydessä ja 2. vaiheen kehityskohteet (sertifioinnin valitusvaiheen toiminnot ja raportointi sekä sertifiointin peruuttamiset, automaattiset tiedoksiannot ja rekisteritarkistukset) maaliskuun lopussa. Ulkomaalaislain 5. luvun muutoksiin liittyvää järjestelmäkehitystä on jatkettu RRF-rahoitusta hyödyntäen, ja syksyn 2023 aikana käyttöön otettiin käsittelyajan laskennan ja työehtotoimenpiteen uudistukset. Uudet toiminnallisuudet mahdollistavat muun muassa kielteisten päätösten automaattiset tiedoksiannot, työnantajakohtaisten toimenpideasiakirjojen lähettämisen sekä muutokset käsittelyaikojen laskentaan. Lisäksi rahoituksella on toteutettu pienkehityksenä automaatiota tukevaa tietosisältökehitystä, laajennettu automaattista hakemusten vi-reillepanoa uusiin hakemusryhmiin ja otettu käyttöön koripohjaiseen raportointiin liittyvät uudistukset.

Asiakasneuvonnan – ja viestinnän osalta keskityttiin kansainvälisille osaajille suunnattuun viestintään sekä tulorekisteriä ja ulkomaalaislain 5. luvun muutoksia koskevaan tiedottamiseen ja verkkosivupäivityksiin.

OLEDIGI-investointikokonaisuuden kokonaisrahoitus on vuosina 2021-2024 yhteensä 17,8 milj. euroa, josta vuoden 2022 osuus oli noin 6,06 milj. euroa. Maahanmuuttovirastolle siirrettiin hankkeen sisäisissä rahoitussiirroissa käytettäväksi yhteensä noin 1,9 milj. euroa, josta 1,3 milj. euroa saatiin käyttöön joulukuussa 2023. Määrärahaa käytettiin momentilta 26.40.01.7 vuonna 2023 yhteensä 6,06 miljoonaa euroa ja vuodelle 2024 määrärahaa siirtyi käytettäväksi noin 1,5 miljoonaa euroa.

2.3.3 Ohje23-hanke

Ohje23-hankkeen tavoitteena on ollut selvittää viraston ohjekokonaisuuden nykytila ja etsitään ratkaisuja ohjeiden käytettävyyden, löydettävyyden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi, tunnistaa soveltamisohjeisiin sisältyvä lainsäädännöllinen liikkumavara ja tehdään muutokset liikkumavan käyttämisessä asiakaslähtoisemmäksi ja selkeyttää ohjeiden päivitysvastuut.

Hankkeen toimenpiteinä vuoden 2023 aikana on muun muassa selvitetty nykytila ja haasteet ja auditoitiin lainsoveltamisohjeita, päätetty soveltamisohjeiden ohjeiden julkisuuden lisäämisestä, aloitettu ohjeiden päivitystyö kolmen pilotin avulla, muotoiltu ohjeiden ja soveltamislinjausten päivitysprosessi ja tehty oikeudellisia uudelleenarviointeja viraston soveltamislinjauksiin. Ohjeiden päivityspilotteja jatketaan vuoden 2024 aikana.

Hankkeella oli kolme tavoitetta: ensiksi selvitetään viraston ohjekokonaisuuden nykytila ja etsitään ratkaisuja ohjeiden käytettävyyden, löydettävyyden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi. Toiseksi tunnistetaan soveltamisohjeisiin sisältyvä lainsäädännöllinen liikkumavara ja tehdään muutokset liikkumavan käyttämisessä asiakaslähtöisemmäksi ja kolmanneksi selkeytetään ohjeiden päivitysvastuut.

Hankkeen toimenpiteinä vuoden 2023 aikana oli selvittää nykytila ja sen haasteet johdon haastatteluilla ja työpajatyöskentelyillä, jonka lisäksi tehtiin Deloitte Oy:n lainsoveltamisohjeiden auditointi. Tuloksina päätettiin selkeyttää ohjehierarkiaa ja lisätä soveltamisohjeiden julkisuutta myös eri ohjeiden yhdistämisillä ja niiden julkaisemisella viraston ulkoisilla sivuilla. Ohjeiden päivitystyö aloitettiin kolmen pilotin avulla ja pilotteja jatketaan vuoden 2024 aikana. Hankkeessa valmisteltiin yhteistyössä Lupaus-hankkeen kanssa uusi toimintamalli ohjeiden ja soveltamislinjausten päivitysprosessiksi ja käynnistettiin uuden ohjekirjaston rakenteen suunnittelu. samoin käynnistettiin ohjeiden valmistelua koskevan ohjekäsikirjan kirjoittamistyö ja luotiin uusi visuaalinen ilme tuleville soveltamisohjeille.

Hankkeessa tehtiin yhteensä 19 oikeudellista uudelleenarvioita viraston olemassa olevista soveltamislinjauksista, joiden johdosta yksiköissä tehtiin päätös viiden linjauksen päivittämisestä.

3 Vaikuttavuus

3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Maahanmuuttoviraston päätöksenteon on oltava yhtenäistä, nopeaa ja oikeusvarmaa. Päätösten tulee olla selkeitä ja hyvin perusteltuja. Päätöskäytännön on oltava mahdollisimman yhdenmukaista ja ennakoitavaa ja siinä tulee toteutua ihmis- ja perusoikeudet. Päätöksiin liittyvänä yhtenä toiminnallisena tulostavoitteena on, että muutoksenhakutuomioistuinten päätösten osuus, joissa viraston päätös kumotaan sillä perusteella, että virasto on tehnyt laintulkinta- tai menettelyvirheen, on enintään 3 % valitusten kokonaismäärästä. Vuonna 2023 tämä tavoite ylitettiin, edellä mainituilla perusteilla valitus hyväksyttiin 1,5 % tapauksista.

Lisäksi toiminnallisena tulostavoitteena on, että kuntiin sijoituksen odotusaika vastaanottokeskuksissa olisi enintään 60 vrk laskettuna siitä alkaen, kun päätös on annettu tiedoksi kansainvälisen suojelun hakijalle. Kuntaan sijoituksen odotusaikatavoitetta ei tilapäisen suojelun suuresta asiakasmäärästä johtuen saavutettu, vaan se oli keskimäärin 76 vrk. Kuntaan sijoittamisesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala ja Maahanmuuttovirasto toimii yhteistyössä ELY-keskusten kanssa kuntiin sijoittamisessa. Vastaanottokeskusten keskimääräinen käyttöaste oli vuonna 2023 82%, mikä oli tavoitetta 75 % korkeampi.

Vireille tulevien asioiden määrä oli 219528 ylitti arvion. Vuonna 2023 ratkaistujen ja vireille tulleiden hakemusten suhde oli 100%. Kaiken kaikkiaan päätöksiä tehtiin 3771 vähemmän kuin vuonna 2022.

Indikaattorit	yksikkö	2021	2022	2023	tavoite 2024

Maahanmuuttovirastossa vireille tulevat asiat	kpl	163 202*)	223 299	219528	200 000
Maahanmuuttovirastossa ratkaistut/vireille tulleet (%)	%	93 %	94 %	100%	100 %
Maahanmuuttoviraston päätösten pysyvyys muutoksenhaussa	%	98,8 %	98,7 %	98,5 %	97 %
Vastaanottokeskusten käyttöaste ksm.	%	65 %	84 %	82 %	75 %
Kuntaan sijoitetun odotusaika vastaanottokeskuksissa oleskelupäätöksestä laskien ksm. enintään (vrk)	vrk	73	104	76	60

Taulukko 8 Toiminnallisten tulostavoitteiden vaikuttavuuden mittarit

*) Vuoden 2021 tilinpäätökseen vireille tulevat asiat oli virheellisesti merkitty ennakkotiedon mukaisina 132 605 lopullisen asiamäärän ollessa 163 202.

3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Vastaanotto toiminnan momentin 26.40.63 vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettavat tuet määrärahalta katetaan turvapaikanhakijoiden lakisäätöisen vastaanotto- tai käyttörahan kulut vastaanoton ajalta. Vastaanotto- ja käyttörahalta turvataan turvapaikanhakijoiden ihmisarvoisen elämän kannalta välttämätön toimeentulo, jos hakija on tuen tarpeessa, eikä hänellä ole muita tuloja tai varoja. Johtuen tilapäisen suojelua saavien suuresta määrästä, oli momentin käyttö vuonna 2023 edelleen edellisvuotta suurempi. Momentille esitettiin ja saatiin lisätalousarviossa 25.6 M euroa määrärahaa.

26 40 63 Vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettavat tuet		
2021	2022	2023
15 590 955	66 124 963	99 074 028

Taulukko 9 26.40.63 momentin käyttö vuosina 2021-2023

4 Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Toiminnan tuottavuus

4.1.1 Tuottavuuden kehitys

Maahanmuuttovirastolle on vuoden 2023 tulossopimuksessa asetettu seuraavat toiminnan tuottavuustavoitteet:

Tulostavoite 2023:	Pts/htv ¹
Osaratkaisua edellyttävä työnteko (TTOL)	1300
Eriyisiasiantuntijat	1500
Opiskelu	1100
EU-rekisteröinnit	590
Kansalaisuushakemukset	470
Turvapaikka	35

Taulukko 10 Tulostavoitteet 2023.

Vuonna 2023 tuottavuus kehittyi tulossopimuksessa määritetyissä prosesseissa seuraavasti:

TUOTTAVUUSMITTARIT	2022	2023	Suhde tulostavoitteeseen
Osaratkaisua edellyttävä työnteko (TTOL)	1010	1279	98 %
<i>Muutos vrt edellinen vuosi (%)</i>		27 %	
Eriyisiasiantuntijat	1162	1081	72 %
<i>Muutos vrt edellinen vuosi (%)</i>		- 7 %	
Opiskelu	1043	1461	133 %
<i>Muutos vrt edellinen vuosi (%)</i>		40 %	
EU-rekisteröinnit	523	532	90 %
<i>Muutos vrt edellinen vuosi (%)</i>		2 %	
Kansalaisuushakemukset	349	397	84 %
<i>Muutos vrt edellinen vuosi (%)</i>		14 %	
Turvapaikka	24*	26	74 %
<i>Muutos vrt edellinen vuosi (%)</i>		8 %	

Taulukko 11 Tuottavuusmittareiden muutos 2022-2023

*Tilapäisen suojelun hakemusten käsittelylle luotiin oma työajan kohdennuskoodi syksyllä 2022, ja tätä ennen tilapäisten suojelun käsittelyyn käytetty työaika kohdistettiin turvapaikkahakemusten käsittelyyn. Tämä alentaa vuoden 2022 raportoitua turvapaikkahakemusten käsittelyn tuottavuutta.

Osaratkaisua edellyttävässä työnteossa tuottavuus kehittyi tavoitteen mukaisesti vuonna 2023. Positiivisen kehityksen taustalla on jatkuva panostaminen riskipohjaisen käsittelyn kehittämiseen ja automaation hyödyntämiseen. Myös

¹ Henkilötyövuotta kohden asetettu päätömäärä (Pts/htv) lasketaan jakamalla lupaprosessissa tehdyt päätökset (1. ja jatkoluvat) lupaprosessiin tarkastelujakson aikana henkilötyövuosina kohdennetulla tehollisella työajalla. Tehollinen työaika sisältää vain ko. lupaprosessiin kohdistetun työajan, eikä sisällä esimerkiksi lomiin ja muihin poissaoloihin sisältyvää työaikaa.

työn tukemista on kyetty edistämään, ja työntekijöiden ammattitaito on kasvanut.

Erityisasiantuntijoiden osalta tuottavuus ei kehittynyt tavoitellusti ja jäi tulostavoitteesta. Heikon tuottavuuskehityksen taustalla oli Ulkomaalaislain muutoksiin sopeutuminen niin prosessin kuin automaation osalta sekä erityisasiantuntijoiden hakemusprofiilin muuttuminen.

Opiskelijoiden oleskelulupahakemuksissa tuottavuus kehittyi positiivisesti vuonna 2023. Hyvä tuottavuuskehityksen taustalla on ollut mm. riskiohjautuvuuden uudistaminen, käsittelytapojen kehittäminen riskipolon hakemusten käsittelyssä ja avustavan automaation jatkokehittäminen opiskelijoiden 1. luovissa.

EU-rekisteröintien tuottavuuteen alkuvuodesta 2023 vaikutti heikentävästi vanhojen hakemusten ruuhkan purku ja henkilöstön suuri vaihtuvuus. Loppuvuodesta tuottavuus kääntyi kasvuun toiminnan kehittämisen, vakiintumisen ja automaation ansiosta. Vuoden 2023 toisella puoliskolla tuottavuus oli lähes tavoitteen mukainen.

Kansalaisuushakemusten tuottavuus kasvoi vuonna 2023 14 % verrattuna vuoteen 2022. Tuottavuuden kasvun taustalla oli käsittelyprosessin kehitys- ja sujuvoittamistoimet. Tuottavuuden kehitystä kuitenkin painoi vuoden 2023 alussa uuden henkilöstön rekrytointi, hakemustilanteen ruuhkautuminen ja kehitykseen panostetut resurssit.

Turvapaikkahakemusten osalta tuottavuus on vuonna 2023 pysynyt edellisen vuoden tasolla. Pts/htv -mittari ei ole täysin vertailukelpoinen vuosien välillä, sillä vuonna 2022 turvapaikkahakemuksille kohdennetulla työajalla tehtiin alkuvuonna myös tilapäisen suojelun päätöksiä. Aiempien vuosien tapaan turvapaikkatutkintaa tekevän henkilöstön suhteellisen suuri vaihtuvuus ja uuden henkilöstön perehtyminen tehtäviinsä on pitänyt tuottavuuskehityksen verrattain alhaisena.

4.2 Toiminnan taloudellisuus

Hakemuskäsittelyn taloudellisuutta seurataan päätösten keskimääräisellä hinnalla. Vuonna 2023 kaikkien päätösten keskimääräinen hinta oli 344 eur/päätös eli sama kuin vuonna 2022. Sekä päätösten määrä että kokonaiskustannukset nousivat n. 8% viime vuoteen verrattuna. Yleisesti ottaen hakemusmäärien merkittävä kasvu, erityisesti tilapäisen suojelun suuri päätösmäärä, vaikuttaa keskihintaa alentavasti. Vuonna 2021 eli ennen Ukrainan sotaa tunnusluku oli 454 eur/päätös.

Päätösten (suoritteiden) taloudellisuutta seurataan ja mitataan omakustannushinnoilla. Ensimmäisten oleskelupäätösten ja kansalaisuushakemuspäätösten kohdalla omakustannushinnoissa ei tapahtunut merkittävää muutosta. Jatko-oleskelulupapäätösten omakustannushinta sen sijaan laski. Tämä johtui hakemusmäärien noususta sekä toiminnan tehostumisesta.

PÄÄTÖSTEN OMAKUSTANNUSHINNAT EUR	2021	2022	2023
	toteuma	toteuma	toteuma
Ensimmäinen oleskelulupapäätös	399	285	315

Jatko-oleskelulupapäätös	301	340	189
Turvapaikkapäätös	5 237	6711	6899
Kansalaisuushakemuspäätös	638	545	550

Taulukko 12 Päätösten omakustannushinnat 2021-2023

Vuoden 2023 alusta omakustannushintojen laskennassa on hyödynnetty kaksiportaista työajankohdennusta (toiminto ja suorite) niiltä osin, kuin se on ollut mahdollista. Aikaisemmat vuodet perustuvat toimintoihin ja substanssin antamaan arvioon. Muutoksesta johtuen vuodet eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Turvapaikkapäätöksen omakustannushinnassa näkyy hakemusten käsittelyn monivaiheisuus, perusteellisuus ja vähäinen automaation hyödyntämisen mahdollisuus. Myös päätösten määrän laskeva trendi näkyy korkeampina omakustannushintoina. Vuonna 2022 ja edelleen vuonna 2023 turvapaikkapäätöksen omakustannushintaa nostaa myös se, että kustannuksissa on mukana myös tilapäisen suojelun lupien kustannuksia.

OMAKUSTANNUSHINNAT EUR	2021	2022	2023
Oleskelulupahakemukset			
- oleskelulupa opiskelija (kaikki)	382	293	211
- opiskelija sähköinen asiointi	381	292	210
- oleskelulupa työntekijä (TTOL)	395	237	327
- työntekijä sähköinen asiointi (TTOL)	367	231	320
Turvapaikkapäätös	5 237	6711	6899
Matkustusasiakirjat	143	196	140
Takaisinotot: Dublin vastuunmäärittäminen, muu	372	380	350
Kansalaisuutta koskevat hakemukset	638	545	550
- sähköinen asiointi	610	526	533
Kansalaisuusilmoitukset	149	221	198
- sähköinen asiointi	140	216	194
Kansalaisuusaseman määrittelyt ja tiedustelut	345	329	410

Taulukko 13 Omakustannushinnat 2021 – 2023

Paperisten ja sähköisten lupien laskentatapaa on terävöitetty vuonna 2023 siten, että sähköisen hakemuksen tehokkuuskerroin lasketaan hyödyntämällä hakemustapojen lukumäärän ja käsittelyaikojen painotettua keskiarvoa. Tämä muutos on tehty taulukkoon myös vertailuvuosille.

Vuoden 2023 alusta omakustannushintojen laskennassa on hyödynnetty kaksiportaista työajankohdennusta (toiminto ja suorite) niiltä osin, kuin se on ollut mahdollista. Aikaisemmat vuodet perustuvat toimintoihin ja arvioon.

Turvapaikanhakijoiden vastaanotto toiminta

Vastaanottokeskusten ylläpito ja palveluiden tuottaminen hoidetaan laadukkaasti, mutta mahdollisimman kustannustehokkaasti. Majoitusvuorokauden

keskimääräinen hinta sisältää turvapaikanhakijoiden vastaanottopalvelut sekä vastaanotto- tai käyttörahan kustannukset sekä arvonlisäveron.

Vuosina 2022-2023 majoitusvuorokauden keskimääräinen hinta on pysytellyt poikkeuksellisen alhaisena johtuen tilapäisen suojelun suuresta asiakasmäärästä sekä siitä, että tilapäisen suojelun asiakkaat ovat majoittuneet hyvin paljon vastaanottokeskusten ulkopuolella.

TUNNUSLUKU	2021 toteuma	2022 toteuma	2023 toteuma	2023 tavoite
Keskimääräiset kustannukset/asiakas/€/vrk, ilman ALV	45 €	26 €	30 €	
Keskimääräiset kustannukset/asiakas/€/vrk, sis. ALV			35 €	alle 50 €

Taulukko 14 Majoitusvuorokauden keskimääräinen hinta 2021 - 2023

4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Osa Maahanmuuttoviraston toiminnasta on sisäministeriön antaman maksuasetuksen mukaisesti maksullista. Maksullisen toiminnan tulot vuonna 2023 olivat 32,0 milj. euroa eli 4,5 miljoonaa yli tavoitteen. Tulojen kasvu johtui lisääntyneistä hakemuskäytännöistä; erityisesti kansalaisuushakemusten määrä nousi merkittävästi. Myös opiskelu- ja työperusteiset oleskelulupahakemukset sekä niihin liittyvät jatkolupahakemukset ovat pysytelleet historiallisen korkealla tasolla. Yleisen kustannustason nousun ja hitaasti realisoituvan tuottavuuden kasvun myötä kustannusvastaavuus (69 %) ei saavuttanut asetettua tavoitetta, mutta ylitti kuitenkin edellisvuoden tason. Koska asiakkailta perittävät hakemusmaksut päivitetään kalenterivuodeksi kerrallaan, tulee yleisen hintatason nousu huomioiduksi hinnoissa viiveellä.

MITTARI	2021	2022	2023	2023 tavoite
Maahanmuuttoviraston maksullisen toiminnan tulot, milj. euroa	27,4	28,3	32,0	27,5
Maksullisen toiminnan osuus kokonaistyöajasta	38 %	36 %	35 %	-
Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus %	73 %	67 %	69 %	78 %
Työperusteiset luvat	78 %	138 %	105 %	100 %
Opiskeluperusteiset luvat	56 %	73 %	104 %	70 %

Taulukko 15 Maahanmuuttoviraston maksullinen toiminta 2021-2023

Maksullisen toiminnan osuus viraston kokonaistyöajasta (35 %) lasketaan työajanseurannasta. 2021 alkaen kustannusvastaavuus on laskettu toimintolaskennan avulla, joka huomioi tukitoiminnan kustannuksia paremmin kuin aiempi laskentamalli.

Sisäministeriön antamassa maksuasetuksessa oleskelulupien ja kansalaisuusilmoitusten käsittelymaksut jaetaan kahteen eri luokkaan sen mukaan, jätetäänkö hakemus ja ilmoitus paperiversiona vai e-asioinnin kautta sähköisesti vireille. Sähköisen asioinnin kautta jätetyt hakemukset ovat edullisempia johdun niiden tehokkaammasta käsittelyprosessista. Vuosi vuodelta sähköisesti vireytettyjen hakemusten määrä on kasvanut ja vuonna 2023 lähes kaikki opiskeluperusteiset luvat on jätetty sähköisesti (yli 99 %) ja työperusteisistäkin valtaosa (yli 96 %).

Vuoden 2023 alussa kansalaisuusilmoitusten hakemusmaksuja nostettiin, jotta ne vastaisivat paremmin omakustannushintoja. Minkään suoritteen hintaa ei ollut syytä laskea.

MAKSULLISEN TOIMINNAN KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA	2023 toteuma	2023 tavoite	2022 toteuma	2021 toteuma
1000 EUR				
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	32 029	27 637	28 299	27 397
Maksullisen toiminnan muut tuotot				
Tuotot yhteensä	32 029	27 637	28 299	27 397
KUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3		44	13
Henkilöstökustannukset	13 799		12 851	12 456
Vuokrat	31		28	13
Palvelujen ostot	2 679		2 429	1 492
Muut erilliskustannukset	61		86	29
Erilliskustannukset yhteensä	16 574	15 000	15 438	14 003
KÄYTTÖJÄÄMÄ				
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	22 654		20 352	17 508
Poistot	2 744		2 143	2 323
Korot				0
Muut yhteiskustannukset	4 285		4 023	3 748
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	29 684	20 500	26 518	23 579
Kokonaiskustannukset yhteensä	46 258	35 500	41 956	37 582
KUSTANNUSVASTAAVUUS				
(tuotot - kustannukset)	-14 229	-7 863	-13 657	-10 185
Kustannusvastaavuus -%	69 %	78 %	67 %	73 %

Taulukko 16 Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

SUORITE	2023 käsittelymaksu	Maahanmuuttoviraston osuus	%	Muun viranomaisen osuus	%
Kansalaisuushakemus	690,00 €	690,00 €	100 %		
- Sähköinen hakemus	460,00 €	460,00 €	100 %		
Kansalaisuusilmoitus	220,00 €	220,00 €	100 %		
- Sähköinen hakemus	150,00 €	150,00 €	100 %		
Kansalaisuusilmoitus, hakija alaikäinen	100,00 €	100,00 €	100 %		
- Sähköinen hakemus	80,00 €	80,00 €	100 %		
1. oleskelulupa	520,00 €	312,00 €	60 %	208,00 €	40 %
- Sähköinen hakemus	470,00 €	282,00 €	60 %	188,00 €	40 %
1. oleskelulupa hakija alaikäinen	270,00 €	162,00 €	60 %	108,00 €	40 %
- Sähköinen hakemus	240,00 €	144,00 €	60 %	96,00 €	40 %
1. oleskelulupa opiskelija	450,00 €	293,00 €	65 %	157,00 €	35 %
- Sähköinen hakemus	350,00 €	228,00 €	65 %	122,00 €	35 %
1. oleskelulupa työnteko	740,00 €	444,00 €	60 %	296,00 €	40 %
- Sähköinen hakemus	490,00 €	294,00 €	60 %	196,00 €	40 %
1. oleskelulupa työnteko (ei saatavuusharkintaa)	480,00 €	288,00 €	60 %	192,00 €	40 %
- Sähköinen hakemus	380,00 €	228,00 €	60 %	152,00 €	40 %
1. oleskelulupa yrittäjä	690,00 €	385,00 €	55,80 %	305,00 €	44,20 %
- Sähköinen hakemus	490,00 €	265,00 €	54 %	225,00 €	46 %
1. kasvuyrittäjän oleskelulupa	480,00 €	288,00 €	60 %	192,00 €	40 %
- Sähköinen hakemus	350,00 €	210,00 €	60 %	140,00 €	40 %
Jatko-oleskelulupa	430,00 €	430,00 €	100 %		
- Sähköinen hakemus	160,00 €	160,00 €	100 %		
Jatko-oleskelulupa; opiskelija tai alaikäinen	250,00 €	250,00 €	100 %		
- Sähköinen hakemus	180,00 €	180,00 €	100 %		
EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröinti, perheenjäsenen oleskelukortti, todistus pysyvästä oleskeluoikeudesta	54,00 €	54,00 €	100 %		
Pysyvä oleskelulupa	160,00 €	160,00 €	100 %		
Pysyvä oleskelulupa hakija alaikäinen	150,00 €	150,00 €	100 %		
Pakolaisen matkustusasiakirja ja muukalaispassi	44,00 €	41,40 €	94 %	2,60 €	6 %

Taulukko 17 Hakemusmaksut 2023

4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2023 oli 66 %. EU-rahoitteisista hankkeista osa on 100 %:sti EU-rahoituksella ja osassa on omavastuu (10 – 25 %).

Kustannusvastaavuus on vuodesta 2021 lähtien laskettu hyödyntämällä valtion yhteistä toimintolaskentamallia. Tällä tavalla myös viraston yhteiskustannukset pystytään allokoimaan tarkemmalla tasolla, mikä laskennallisesti pienentää yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuusprosenttia.

Taulukossa "Muilta virastoilta saatu rahoitus" koskee mm. sisäministeriön jakamaa EUSA-rahastojen hanketukea ja "EU:lta saatu rahoitus" mm. EU-komission suoraan virastolle maksamaa tukea.

YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1 000 EUR)	2023 toteuma	2023 tavoite	2022 toteuma	2021 toteuma
TUOTOT				
yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot				
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	9 865		3 372	7 096
EU:lta saatu rahoitus	621		1 246	1 190
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus				
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot				189
Tuotot yhteensä	10 486		4 618	8 475
KUSTANNUKSET				
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6		27	129
Henkilöstökustannukset	2 734		1 684	2 863
Vuokrat	5		116	174
Palvelujen ostot	7 187		1 951	4 366
Muut erilliskustannukset	1 537		509	976
Erilliskustannukset yhteensä	11 469		4 287	8 508
KÄYTTÖJÄÄMÄ				
Yhteisrahoitteisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	3 407		1 789	2 847
Poistot	397		185	372

Korot				
Muut yhteiskustannukset	667		356	615
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	4 471		2 330	3834
Kokonaiskustannukset yhteensä	15 941		6 617	12 342
KUSTANNUSVASTAAVUUS				
tuotot – kustannukset	-5 455		-1 999	-3 867
Kustannusvastaavuus -%	66 %		70 %	69 %

Taulukko 18 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma 2021-2023

Ulkopuolista rahoitusta on haettu aktiivisesti toiminnan kehittämiseksi etenkin Euroopan unionin sisäasioiden rahastoista eli EUSA-rahastoista: Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto (AMIF), Sisäisen turvallisuuden rahasto (ISF), Rajaturvallisuuden, viisumipolitiikan rahoitustukiväline (BMVI) sekä ERRIN (European Regions Research and Innovation Network). Käynnissä on useita EUSA-rahoitteisia hankkeita, joiden hallinnointi ulottuu useammalle vuodelle ja joiden toiminta keskittyy turvapaikka- ja maahanmuuttotoiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Viraston yhteisrahoitteinen toiminta koostui vuonna 2023 seuraavista hankkeista:

Rahoituslähde	Hankkeen nimi	Alku	Loppu
AMIF	ETIAS matkustustieto- ja -lupajärjestelmä	2020	2023
AMIF	EES II	2022	2023
AMIF	IPA - itsepalveluautomaatti asiointiin / tunnistautumiseen	2023	2024
AMIF	ETIAS II	2023	2024
AMIF	Joustava turvapaikkamenettely	2023	2025
AMIF	Vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotoutumisen tuki	2023	2024
AMIF	AURA - Automaattisen ratkaisun ja jälkikäteisen lupavalvonnan mahdollistaminen	2022	2025
AMIF	VOK-valmius	2022	2023
AMIF	Varausapu 2- turvapaikkakuulemisten varausjärjestelmän uudistaminen	2023	2025
AMIF	KOTU- Koulutusta turvapaikkapuhuttelujen tulkeille ja tulkauksen käsittelyjärjestelmä	2023	2024
AMIF	Tehokkaat oleskelulupaprosessit	2023	2026
AMIF	Paluuyhteistyö Irakissa ja Somaliassa (SOIRE)	2023	2025
AMIF	ADERE - Päätöstoimenpiteen uudistaminen ulkomaalaisasioiden tietojärjestelmässä	2023	2025
AMIF	Ennakoiva maatiето (ENNACOI)	2023	2026
AMIF	Puheesta tekstiksi	2023	2024
BMVI	SIS Recast ja Euroopan komission evaluaatiovaatimusten toteuttaminen	2021	2024

BMVI	VIS-asetusuudistuksen ja IO-asetuksen velvoitteiden toteuttaminen Migrissä	2023	2025
BMVI	EES -asetuksen ja EU -tietojärjestelmien yhteentoimivuuden velvoitteiden toteutus Migrillä	2023	2025
ERRIN	SRI 2_Sustainable Reintegration in Irak	2023	2025
ERRIN	JRS_Frontex Joint Reintegration Service	2023	2026
ISF	TILDA - Ihmiskaupan Uhrien Auttamisjärjestelmän digitaaliset työkalut ja tilastointi	2023	2024

Taulukko 19 Yhteisrahoitteisen toiminnan hankkeet 2023

Yhteensä hankkeita oli käynnissä 21. AMIF-hankkeita alkoi 11 vuoden aikana ja päättyi kolme vuoden loppuun mennessä. Lisäksi käynnissä on ollut yksi ISF-hanke, kolme BMVI-hanketta sekä kaksi ERRIN-hanketta.

5 Tuotokset ja laadunhallinta

5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut hyödykkeet

5.1.1 Maahanmuutto ja kansalaisuus

Lupa- ja kansalaisuusyksikön vastuulle kuuluvat asiat lisääntyivät vuoden 2023 aikana huomattavasti useissa eri hakemusperusteissa, joita toimintakertomuksen muissa luvuissa on yksityiskohtaisemmin kuvattu. Eniten kasvua oli kansalaisuushakemuksissa (lähes 42 %), opiskelijoiden ensimmäisissä oleskeluluvuissa (31 %) ja perhesidehakemuksissa (33 %). Vaikka vuonna 2023 ensimmäisiä työperusteisia hakemuksia tuli vireille 19 % vähemmän kuin 2022, jatkolupia työnteon perusteella tuli vireille 34 % enemmän kuin 2022. Vuonna 2023 palvelupisteissä pantiin vireille yhteensä 132 849 asiaa ja vuonna 2022 vastaava määrä oli 113 296. Yhteensä 18 029 asiakasta (yli 13 % kaikista palvelupisteillä vireille tulleista hakemuksista) vältti vuonna 2023 henkilökohtaisen asioinnin palvelupisteellä ja heidän lupa-asia voitiin ratkaista ilman käyntiä. Tässä tapahtui hyvää kehitystä edelliseen vuoteen verrattuna.

- Kaiken kaikkiaan ensimmäisiä oleskelulupahakemuksia jätettiin yhteensä 52 385 (2022: 50 728, 2021: 36 206).
- Ensimmäisiä oleskelulupahakemuksia jätettiin työn perusteella 16 999 (2022: 20 960). Vaikka työperäisten hakemusten määrä laskikin vuoteen 2022 verrattuna, pysyi se kuitenkin historiallisessa vertailussa korkeana.
- Kasvua oli perhesiteen (2023: 21 583, 2022: 18 981) ja opiskelun (2023: 12 867, 2022: 9 855) perusteella jätetyissä ensimmäisissä oleskelulupahakemuksissa.
- EU-kansalaiset jättivät 9 570 rekisteröintihakemusta vuonna 2023 (2022: 10 166). Suurin osa EU-kansalaisista haki rekisteröintiä työn perusteella (2023: 3 675, 2022: 4 256).

- Jatkolupahakemuksia jätettiin vuonna 2023 yhteensä 43 961 (2022: 34 136) ja jatkolupia myönnettiin yhteensä 42 621 (2022: 28 665). Jatkolupia haettiin ja myönnettiin eniten työn perusteella.
- Pysyvä oleskelulupa myönnettiin 16 255 henkilölle (2022: 11 276).
- Suomi sai vuonna 2023 yhteensä 13 077 uutta kansalaista (2022: 10 479).

Yksikön henkilöstön määrä kasvoi vuodesta 2022. Toteutunut htv-määrä vuonna 2023 oli 445.

Yksikölle ja virastolle asetetut tulostavoitteet toteutuivat vain osittain. Hyviä tuloksia saavutettiin erityisesti sekä tuottavuuskehityksen että ajanvaraustavoitteen osalta. Pitkään tavoitteena ollut ajanvarauksella asioivien maksimiviiveen yhden (1) kuukauden tavoite toteutui lähes valtakunnallisesti kaikissa palvelupisteissä. Vuoteen sisältyi myös päätösennätyksiä monissa hakemusryhmissä.

Vaikka keskeisiin käsittelyaikatavoitteisiin ei päästy kasvavien hakemusmäärien ja osittain hakemusmääriin suhteutetun liian niukan resurssin johdosta, silti käsittelyaikojen toteumisissa tapahtui hyvää kehitystä edellisvuoteen verrattuna. Myös keskimääräiset käsittelyaikatoteumat lyhentyivät useissa hakemusryhmissä ja mediaaniajat lyhenivät. Esimerkiksi perhesidehakemuksiin tehdyistä päätöksistä 62 % tehtiin 3 kuukaudessa ja 77 % 6 kuukaudessa lakisääteiden maksiajan ollessa 270 vrk ja tavoiteajan ollessa 210 vrk. Työ- ja opiskeluhakemusten kokonaisuuden osalta RRF 30 vrk käsittelyaikatavoitteesta jäätiin 2023 vielä merkittävästi. Tilanne kehittyi jo parempaan suuntaan vuoden viimeisimmän kvartaalin aikana. Pikakaistan 14 vrk käsittelyaikaa koskeva RRF välitavoite saavutettiin.

Tuottavuus- ja käsittelyaikakehitystä parempaan suuntaan mahdollistivat digitalisaatiokehitys, käytössä olevan osa-automaation päivitykset, työtä sujuvoittavat linjaukset, työnjaon ja toimintatapojen muutokset, sisäisten prosessien tarkastelut, tekemisen keskittämiset, projektit ja rohkeat kokeilut.

Hyvään tuottavuuskehitykseen ja siihen, että suuri osa hakemuksista ratkaistiin tavoiteajoissa tai lähellä niitä, vaikutti positiivisesti kevennetyn riskiperusteisen käsittelymallin vakiintuminen ja sen edelleen kehittäminen. Suuri osa hakemuksia pystyttiin ratkaisemaan osa-automaattisessa prosessissa ja pääasiassa viranomaisrekistereistä saatavilla tiedoilla ja asiakkaiden ilmoittamiin tietoihin nojaten.

Eniten haasteita oli kansalaisuusajkojen jonotilanteen hallinnassa ja käsittelyaikakäytelyksissä. Kansalaisuusasioiden osalta ruuhkanpurun tavoitteisiin ei päästy vuoden 2023 aikana ja lisääntyneet hakemukset haastoivat tilannetta entisestään. Tuottavuuskehitys kertoo kuitenkin kehittämistoimien vaikuttavuudesta, ja kehittäminen jatkuu vuonna 2024.

Yksikkö osallistui aktiivisesti vuoden 2023 aikana laajasti viraston prosessien ja uusien toimintojen kehittämiseen ja viranomais- ja sidosryhmäyhteistyöhön (mm. ulkoministeriö (UM) edustustoineen, työ- ja elinkeinoministeriö (TEM), TE-toimistot ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY:t) sekä työnantajat ja oppilaitokset). Laittoman maahantulon (LAMA) ehkäisemiseksi tehtävä yhteistyö samoin kuin terrorismin vastaisen toiminnan (TETO)yhteistyö jatkui entiseen tapaan. Opiskelijoiden oleskelulupien automaattinen jälkivalvonta käynnistyi syyskuun lopulla 2023. Jälkivalvonnalla selvitetään, täyttäväkö opiskelija edelleen myönnetyn luvan edellytykset. Tämän lisäksi virastossa otettiin käyt-

töön automaattinen ratkaisumenettely opiskelijoiden ensimmäisten oleskelulupahakemusten ratkaisussa lokakuussa 2023. Yksikkö oli mukana molempien uusien menettelyiden kehittämisessä ja käyttöönotossa.

5.1.2 Kansainvälinen suojelu

Vuonna 2023 jätettiin yhteensä 5 372 hakemusta (2022: 5 827). Tavoitellussa kuuden kuukauden käsittelyajassa ratkaistiin vuoden aikana 47 prosenttia kaikista päätöksistä. Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli ratkaistuissa hakemuksissa 249 vuorokautta. Vuoden aikana toimintaan vaikutti edelleen Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja siten suuri tilapäisen suojelun hakijoiden määrä Ukrainasta. Lisäksi hakijamäärään ja hakemuskäsittelyn priorisointeihin vaikutti erityisesti marraskuussa alkanut itärajan tilanne, jonka myötä hakijamäärä kasvoi lyhyessä ajassa merkittävästi.

Vuoden 2023 aikana järjestettiin yhteensä noin 4 800 turvapaikkapuhuttelua tai -kuulemista. Kuulemisia järjestettiin sekä paikan päällä Maahanmuuttoviraston puhuttelutoimipisteillä että etänä siten, että hakija oli vastaanottokeskuksen tiloissa ja puhuttelija turvapaikkayksikön toimipisteessä. Varsinaisia puhuttelutoimipisteitä turvapaikkayksiköllä on Helsingissä, Lappeenrannassa, Raissossa sekä Oulussa. Näiden toimipisteiden lisäksi yksiköllä on toimipiste Kuhmossa sekä yksittäisiä työntekijöitä muissa Maahanmuuttoviraston toimipisteissä.

Päätöksiä turvapaikkahakemuksiin tehtiin 3 586. Näistä myönteisiä päätöksiä oli 1 633, kielteisiä 1 042, 321 jätettiin tutkimatta ja 590 raukesi.

Turvapaikkayksikkö antaa osan hakijoiden päätöksistä tiedoksi sekä kirjallisesti että myös tiedoksiantotilaisuuksissa suullisesti tulkattuna hakijoille. Vuoden aikana tiedoksiantotilaisuuksia oli yhteensä noin 654 kappaletta.

Turvapaikkapäätösten pysyvyys muutoksenhaussa oli vuoden aikana hyvällä tasolla niissä kategorioissa, jotka kertovat päätöksen laadusta eli missä palautuksen syy on katsottava Maahanmuuttoviraston päätöksenteosta johtuvaksi. Laintulkinta ja menettelyvirheiden johdosta palautui 2 % ja erilaisen tosiasiainharkinnan vuoksi 4 % niistä päätöksistä, joista oli tehty valitus.

Maahanmuuttovirasto linjasi joulukuussa 2022, että kaikille Suomessa turvapaikkaa hakeville afganistanilaisille naisille ja tytöille myönnetään turvapaikka. Samalla huomioitiin hazara-taustaisten hakijoiden huonontunut asema ja kasvanut suojelutarve. Maahanmuuttoviraston linjaus on linjassa EU:n turvapaikkaviraston (EUAA) Afganistania koskevan ohjeistuksen kanssa. Linjausten myötä afganistanilaisten naisten hakemusten käsittelyä pystyttiin sujuvoittamaan vuoden 2023 aikana.

Venäjän osalta jatkettiin päätöksentekoon vaikuttavien linjausten valmistelua. Jatkuvasti muuttuva tilanne aiheutti haasteita muun muassa maatiedon osalta. Liikekannallepanon arviointiin liittyvän ohjeistuksen valmistelun keskenäisyys vaikutti vuoden 2023 aikana mahdollisuuksiin edistää täysimääräisesti venäläisten hakijoiden päätöksentekoa.

Valtioneuvoston päätöksen 17.11.2022 perusteella Suomeen siirrettiin Ranskasta seitsemän turvapaikanhakijaa. Siirtojen valmistelu aloitettiin vuoden 2022 puolella, mutta siirrot toteutettiin alkuvuodesta 2023. Valtioneuvoston päätöksen 15.12.2022 perusteella Suomeen siirrettiin Espanjasta, Italiasta, Kreikasta, Kyprokselta ja Maltalta yhteensä 175 turvapaikanhakijaa. Kyprokselta siirrettiin 55 hakijaa ja muista valtioista 30 kustakin. Menettely ja siirrot toteutettiin kokonaisuudessaan vuoden 2023 aikana.

Tilapäisen suojelun lupia jatkettiin tammikuussa 2023. Ulkomaalaislakiin tehtiin väliaikainen muutos, joka mahdollistaa tämän, niin ettei hakijan tarvinnut hakea lupaa. Lupia jatkettiin kaikille automaattisesti 4.3.2024 saakka. Automaation avulla päätöksiä tehtiin viidessä päivässä 42 433 kappaletta. Oleskelulupakorttia oli mahdollisuus hakea EnterFinland- verkkopalvelun kautta sekä palvelupisteillä.

Tilapäisen suojelun hakijamäärät vähenivät merkittävästi vuonna 2023 verraten vuoteen 2022, kun hakijoita oli reilu 47 000. Vuoden 2023 aikana tilapäisen suojelun hakijoita rekisteröitiin 19 426. Kesäkuukausina hakijamäärät nousivat moninkertaisiksi, koska Suomeen kesäksi työskentelemään tulleet ukrainalaiset hakivat tilapäistä suojelua. Sitten hakijamäärät ovat vakiintuneet 100-200 hakijan viikko tasolle. Päätöksiä tehtiin yhteensä 22 753. Myönteisiä päätöksiä oli 18 969, kielteisiä 111, rauenneita 856 ja peruutuksia 2 816.

Valtioneuvosto teki 7.9.2023 päätöksen, jonka perusteella enää ei myönnetä tilapäistä suojelua kansalaisuudettomille henkilöille ja muiden kolmansien maiden kansalaisille, joiden oleskelu Ukrainassa on perustunut tilapäiseen oleskelulupaan. Tämän jälkeen kolmansien maiden kansalaisten saapuminen Suomeen on melkein loppunut.

Yhteensä vuonna 2023 lakkauttamis- ja peruuttamisharkintaa (LAPEKA) varten vireytettiin 850 asiaa. Päätöksiä LAPEKA-asioissa tehtiin yhteensä 713. Suurimmalle osalle lakkauttamis- ja peruuttamisharkintaan edenneistä tapauksista tehdään päätös esiharkintavaiheessa, jossa todetaan, että asian viemiselle eteenpäin LAPEKA-harkintaan ei ole edellytyksiä. Yleisimmät syyt, että asia ohjautuu esiharkintaan ovat todennettavissa oleva matkustelu, vapaaehtoinen paluu kotimaahan, olosuhdemuutos, kansallisen passin hankinta, rikokset, uuden kansalaisuuden saaminen, todistetusti väärää tietoa esittäneet tai oikeita tietoja salanneet sekä kansainvälisen suojeluaseman poissuljentaan edenneet tapaukset.

Vuonna 2023 pakolaisaseman harkintaa varten vireytettiin yhteensä 550 asiaa ja 439 asiaan tehtiin päätös. Suurimmassa osassa asia rauennut (286), eli asiassa on tehty päätös esiharkintavaiheessa. Päätöksiä tehtiin seuraavasti: 72 pakolaisasemaa lakkautettiin, 7 pakolaisasemaa peruutettiin, 67 pakolaisasemaa ei lakkautettu, 7 pakolaisasemaa ei peruutettu harkinnan jälkeen.

Vuonna 2023 toissijaisen aseman harkintaa varten vireytettiin yhteensä 300 asiaa ja 274 asian tehtiin päätös. Suurimmassa osassa asia rauennut (193) eli asiassa on tehty päätös esiharkintavaiheessa. Päätöksiä tehtiin seuraavasti: 54 toissijaista suojeluasemaa lakkautettu, 1 toissijainen suojeluasema peruutettiin, 21 toissijaista suojeluasemaa ei lakkautettu ja 5 toissijaista suojeluasemaa ei peruutettu harkinnan jälkeen.

Vuonna 2023 karkotettiin yhteensä 52 henkilöä, joilta on aiemmin lakkautettu tai peruutettu pakolaisasema (21) tai joilta toissijainen suojeluasema (31). Huomiona tähän, että näistä luvuista ei kuitenkaan tule ilmi sitä, että johtuuko karkottaminen nimenomaan siitä, että suojeluasema on peruutettu tai lakkautettu. Asiakkaan hakemushistoriassa saattaa olla muitakin tekijöitä, jotka selittävät avatun karkotusasian.

Maahanmuuttovirastossa tehtiin vuonna 2023 muukalaispassi- ja pakolaisen matkustusasiakirjahakemuksiin yhteensä 17 321 päätöstä, näistä turvapaikkayksikön Kainuun tulosalueella 14 258. Muukalaispassi- ja pakolaisen matkustusasiakirjahakemuksia tuli vuoden 2023 aikana vireille 14 780 kappaletta.

Vuonna 2023 Suomen pakolaiskiintiö oli 1 050 (syyrialaiset pakolaiset Libanonissa ja Turkissa, kongolaiset pakolaiset Sambianssa, afganistanilaiset pakolaiset Iranissa, Libyassa oleskelevat ja Libyasta Ruandaan evakuoitimekanismin

puitteissa evakuoitua pakolaisia, hätätapaukset ja kohdentamattomat). Valintamatkoja tehtiin seuraaviin kohteisiin: Iran, Ruanda, Libanon ja Sambia. Libyan ja Turkin valintaotot tehtiin etähaastattelujen avulla. Perusteena oli Libyan heikko turvallisuustilanne ja Turkin maanjäristyksen aiheuttama kiireellinen uudelleensijoituksen tarve. Kiintiövalinnat sujuivat aikataulun mukaisesti ja suunnitellusti.

Kehittämisen osalta keskiössä olivat turvapaikkatutkintaa sujuvoittavat sekä laadun varmistamiseen liittyvät toimet. Puhuttelujen osalta pilotointiin mahdollisuutta selkeämmissä puhutteluissa tiivistää puhutteluita puoleen päivään ja muun muassa ohjeistusten kehittämisen myötä tuettiin selkeämpää päätöksentekoa ja prosessinläpivientiä. Yksikössä käynnistettiin vuoden aikana kolme AMIF-rahoitteista hanketta. Niistä koulutusta turvapaikkapuhuttelujen tulkeille sekä tulkkauksen käsittelyjärjestelmä eli KOTU -hanke tukee turvapaikkapuhutteluissa käytettävien tulkkien ammattitaitoa tuottamalla koulutusmateriaalia tulkeille sekä sujuvoittaa puhutteluvarauksia hankkeessa tuotettavan tulkkien käsittelyjärjestelmän kautta. Turvapaikkapäätöstoimenpiteen uudistamishanke ADERE sujuvoittaa osaltaan päätöstyötä ulkomaalaisrekisterin turvapaikkatoimenpiteen kehittämisen myötä. Turvapaikkakuulemisten uudistamista koskeva Varausapu2 -hanke puolestaan sujuvoittaa puhuttelut- ja kuulemisvarausten tekemistä yksikössä. Turvapaikkayksikössä tehdystä esiselvitysprojektista passioiden (PASU) käsittelyn vieminen UMAan saatiin loppuraportti vuoden 2023 alussa. Varsinaista hanketta ei päästy jatkamaan vuoden 2023 syksyllä tavoitteen mukaisesti, koska hanke jää odottamaan UMA-järjestelmän kilpailutusta.

Syksyllä 2022 alkanut oikeuspsykologinen erityiskoulutus turvapaikkapuhuttelijoille jatkui kevään 2023 ajan. Koulutuksen suunnittelivat Åbo Akademin psykologian laitoksen oikeuspsykologiseen tutkimusryhmään kuuluvat Julia Korkman ja Jenny Skrifvars yhteistyössä turvapaikkayksikön kanssa. Tämän syventävän puhuttelukoulutuksen on saanut tähän mennessä yli 50 turvapaikkayksikön ylitarkastajaa. Tavoitteena on jatkaa koulutusyhteistyötä sekä edelleen kehittää koulutusta. Koulutuksen keskeisiä teemoja olivat näyttöön perustuvat haastattelumenetelmät, inhimillinen tiedonkäsittely, muistin ja päätöksenteon perusteet sekä turvapaikkahakijan haavoittuvuus turvapaikkaprosessissa (ml. mielen terveys ja trauma). Yksikössä jatkettiin myös EUAA:n kattavia verkko- ja lähiopetusta sisältäviä koulutuksia, jotka tukevat turvapaikkayksikön työskentelyä eri teemoissa.

Avointen lähteiden tutkinta organisoitiin 14.4.2023 alkaen erikoistuneen tiimityöskentelyn ympärille. Avointen lähteiden tutkintaa ja osaamista vahvistettiin koulutuksella.

Osana kehitystoimia helmikuussa 2023 siirryttiin vastaamaan työn teko-oikeuden voimassaoloa koskeviin tiedusteluihin sähköpostitse aiemman postitse toimitetun todistuksen sijaan. Tiedusteluihin on vuoden aikana vastattu lähtökohdaisesti tavoitellun kahden viikon sisällä.

Vuoden 2023 aikana jatkui yksikön vakiintunut viranomaisyhteistyö ja kansainvälinen yhteistyö. Turvapaikkayksikkö vetää viranomaisten operatiivista yhteistyöryhmää, johon osallistuu laajasti sisäministeriön hallinnonalan viranomaisia. Uutena ryhmänä aloitti myös operatiivinen maasta poistamisen yhteistyöryhmä, johon osallistuttiin myös turvapaikkayksiköstä. Turvapaikkayksikön asiantuntijoita oli lisäksi edelleen sijoitettuna myös keskusrikospoliisin johtamaan toimintoon. Myös EUAA yhteistyö jatkui tiiviinä, yksiköstä osallistuttiin muun muassa päätöksenteon yhdenmukaisuutta tarkastelemaan EUAA pilottiin. Turvapaikkayksiköstä tarjottiin myös asiantuntijoita EUAA johtamiin operaatioihin.

5.1.3 Vastaanotto toiminta

Vuoden 2023 lopussa Suomessa oli 112 vastaanottokeskusta, joista 90 oli aikuisille ja perheille suunnattuja yksiköitä ja 22 alaikäisyksiköitä. Toiminnassa oli lisäksi kaksi säilöönottoyksikköä (Helsingissä ja Joutsenossa).

Asiakasmäärä vastaanottojärjestelmässä nousi heinäkuuhun 2023 asti, jonka jälkeen se kääntyi laskuun ja jatkoi laskusuuntaisena koko loppuvuoden. Laskun taustalla oli erityisesti tilapäisen suojelun hakemuskokouksen lasku sekä asiakaiden siirtyminen kuntiin. Joulukuun lopussa vastaanottojärjestelmään oli rekisteröitynyt yhteensä 35 506 asiakasta. Heistä noin 80 prosenttia oli ukrainalaisia.

Ukrainalaisten kuntiin siirtymistä tuettiin vuoden aikana mm. vastaanottokeskuksille ja niiden asiakkaille suunnatuilla ohjeistuksilla, infotilaisuuksilla sekä some-kampanjoilla. Kuntiin siirtyneiden määrä ja osuus lähtivätkin kesän jälkeen selvään kasvuun. Vuoden loppuun mennessä kuntaan oli siirtynyt jo lähes 16 000 ukrainalaista.

Vuonna 2023 vastaanotto toiminnan kilpailutuksia jatkettiin. Kilpailutusten myötä toimintansa aloitti 15 uutta aikuisten ja perheiden vastaanottokeskusta ja 14 alaikäisyksikköä. Vastaanottokeskusten käyttöaste oli vuoden lopulla 81% (10/23) ja majoitusvuorokauden hinta 31€ (09/23).

Vastaanotto toiminnan valvontaa ja ohjausta harjoitettiin ja kehitettiin vuoden aikana aktiivisesti. Valvonnallisia ohjaus- ja arviointikäyntejä toteutettiin vuodelle tehdyn suunnitelman mukaisesti 45:een aikuisten ja perheiden vastaanottokeskukseen sekä kolmeen alaikäisyksikköön. Säilöönottoyksiköihin tehtiin yksi käynti. Vuoden lopulla käynnistettiin lisäksi mm. vastaanottokeskustoiminnan ohjaus- ja valvontaohjelman päivitys, joka on tarkoitus saada valmiiksi ja jalkauttaa vuoden 2024 aikana. Kaikki vastaanottokeskuksista, säilöönottoyksiköistä ja ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmästä tehdyt hallintokantelut käsiteltiin asianmukaisesti yhdessä Maahanmuuttoviraston oikeus- ja maatietoyksikön kanssa. Vuoden aikana jätetyistä hallintokanteluista langettavia oli 20 (Oikeuskanslerinvirastolta 2 kpl ja Maahanmuuttovirastolta 18 kpl).

Avustetun vapaaehtoisen paluun (AVP) järjestelmää ja uudelleenkokouksista kehitettiin monipuolisesti vuoden 2023 aikana. Vuoden loppuun mennessä palaajien määrä oli kasvanut edellisvuoden vastaavaan aikajaksoon verrattuna noin 44 %. Poliisin palauttamien tai omatoimisesti palanneiden kielteisen turvapaikkapäätösten saaneiden määrä oli syyskuun 2023 loppuun mennessä 341. Yhteensä paluita oli tammikuu-syyskuun välisellä ajanjaksolla 481 kappaletta, josta AVP-palaajien osuus oli 29%. AVP-palaajien määrä suhteessa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palautettujen määrään oli 41%.

Vastaanottoyksikön osana toimivien valtion vastaanottokeskusten (Helsinki, Oulu ja Joutseno) toiminnassa korostuivat etenkin loppuvuonna valmiuden nostaminen ja parantaminen sekä tiivis viranomaisyhteistyö ja sen kehittäminen erityisesti poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa. Joutsenon ja Oulun yksiköillä oli erityisrooli Itärajan tilanteen hoitamisessa: yhteistyössä Rajavartiolaitoksen ja poliisin kanssa turvapaikkahakemusten rekisteröinti keskitettiin rajanylityspaikoilta Joutsenon ja Oulun vastaanottokeskuksiin, joista rekisteröidyt hakijat siirrettiin vastaanottokeskuksiin eri puolille Suomea.

Vastaanoton valmiutta kehitettiin vuoden aikana myös muilla tavoin, mm. tarkistamalla ja päivittämällä vastaanottokeskusten valmiussuunnitelmat sekä

päivittämällä kansainvälistä suojelua hakevien valtakunnallinen valmiussuunnitelma. Myös valtion vastaanottokeskusten järjestelykeskussuunnitelmat päivitettiin.

Valtion vastaanottokeskusten vuotta leimasi Itärajan tilanteen lisäksi myös uusien toimitilaratkaisujen suunnittelu. Helsingin vastaanottokeskuksen säilöönnoton ja vastaanoton tilaratkaisujen suunnittelua edistettiin Senaatti-Kiinteistöjen johtamissa hankkeissa. Nykykunnossa säilöönnotto- ja vastaanottotoiminnan kannalta elinkaarensa loppua lähestyvät toimitilat aiheuttivat pitkän vuotta haasteita, kuten laajan vesivahingon Helsingin säilöönnottoyksikön kiinteistössä. Vok-valmius -AMIF-hankkeen puitteissa toimitiloihin kuitenkin suunniteltiin ja osin jo toteutettiin parannuksia.

Säilöönnottoyksiköiden käyttöaste oli toimintavuoden aikana noususuhdanteiden päätyen loppuvuonna 85%:n (Helsinki) ja 62%:n (Joutseno) tasolle.

5.1.4 Käsittelyaikatavoitteissa pysyminen

Enimmäiskäsittelyaikatavoitteiden saavuttamiseen ja tuottavuuden jatkuvaan parantamiseen pyritään aktiivisesti muun muassa digitalisaation keinoin ja sisäisten prosessien sekä toimintatapojen muutoksin. Käsittelyaikojen osalta seurataan keskiarvoa, mediaania ja keskeisimpien lupatyyppien osalta myös kuinka monta prosenttia hakemuksista on käsitelty tavoiteajassa.

Useissa keskeisissä oleskelulupaperusteissa käsittelyajat pidentyivät vuonna 2023. Vaikka esimerkiksi perhe ja opiskeluluvissa tuottavuus kehittyi myönteisesti, niin voimakkaasti kasvaneiden hakemuserien seurauksena käsittelyajat kasvoivat.

Osaratkaisua edellyttävän työnteon (TTOL) osalta käsittelyajat kasvoivat sekä Maahanmuuttoviraston osalta että kokonaisuudessaan. Viime vuosien hakemuserien nopean kasvun seurauksena hakemustilanne oli ruuhkautunut, ja vuonna 2023 keskityttiin purkamaan ruuhkautunutta hakemustilannetta. Keskityminen vanhoihin hakemuksiin näkyi negatiivisesti vuoden 2023 kokonaiskäsittelyajan kehityksessä. Ruuhkanpurulla saavutettiin kuitenkin positiivisia tuloksia ja esimerkiksi Maahanmuuttoviraston käsittelyajan mediaani oli vuoden toisella puoliskolla selvästi alle käsittelyaikatavoitteen. Loppuvuonna toteutettu osaratkaisua edellyttävän työnteon hakemusten käsittelyjonon purkaminen TE-toimistoissa ja Maahanmuuttovirastossa on ollut välttämätön toimenpide, jolla pyrittiin siihen, että hallitusohjelma- ja RRF-käsittelyaikatavoitteiden saavuttamiselle olisi mahdollisimman hyvät lähtökohdat, vaikka sillä lyhyellä aikavälillä olikin käsittelyajan keskiarvoa nostava vaikutus.

Myös kansalaisuushakemusten keskiarvo- ja mediaanikäsittelyaika kasvoi vuonna 2023. Kansalaisuushakemuksien käsittelyajan pidentymisen taustalla oli jo ennestään ruuhkautunut jonotilanne sekä vuonna 2023 nopeasti kasvanut hakemuserien määrä. Vaikka tuottavuus kehittyi positiivisesti, niin hakemuserien määrä kasvoi kuitenkin nopeammin kuin mitä hakemuksia ehdittiin ratkaista.

Turvapaikkahakemuksissa käsittelyajat pysyivät suunnilleen edellisen vuoden tasolla. Hakemuserien määrä ja tuottavuus pysyivät vuoden 2023 aikana pääosin vakaana, joten käsittelyajassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Hakemuksista 47 % saatiin käsiteltyä tavoitekäsittelyajassa. Turvapaikkaprosessin käsittelyajan keskiarvoa pidentää erityisesti pitkään vireillä olleiden hakemusten verrattain suuri osuus kaikista hakemuksista sekä loppuvuonna tehdyt resursoinnin uudelleenkohdistukset kuten esimerkiksi tulkaussopimustilanteesta johtunut puhuttelutyön työaikaosuuden kasvattaminen sekä henkilöstöresurssin siirrot

itärajan yli tulleiden turvapaikkapuhutteluihin ja työ- ja koulutusperusteisten lupien jonotilanteen purkamiseen.

Tilapäisen suojelun hakemuksissa käsittelyajan mediaani laski kuuteen vuorokauteen, mutta keskiarvo nousi kokonaisuudessaan.

Käsittelyajat kehittyivät positiivisesti mm. EU-rekisteröinneissä, kausityössä ja kausityötoedistuksissa sekä yrittäjien ja harjoittelijoiden työlupahakemuksissa. Myös muiden työntekijöiden ja opiskelijoiden perheenjäsenien ensimmäisten oleskelulupahakemuksien käsittelyajat lyhenivät huomattavasti verrattuna edelliseen vuoteen.

Kokonaiskäsittelyaika		2021		2022		2023		Tavoite 2023	
		vrk		vrk		vrk		enimmäis-käsittelyaika, vrk	
		1. lupa	Jatko	1. lupa	Jatko	1. lupa	Jatko	1. lupa	Jatko
Työlupien käsittelyperusteet									
Osaratkaisua edellyttävä työnteko (TTOL) Migrin osuus ¹	ka	47	25	45	27	54	40	15	15
	med.	8	8	5	5	14	21		
	% käsitelty tavoiteajassa*	74 %	76 %	70 %	76 %	52 %	46 %		
Osaratkaisua edellyttävä työnteko (TTOL) kokonaisuus ¹	ka	75	73	79	82	83	83	30	30
	med.	39	53	51	64	52	65		
	% käsitelty tavoiteajassa	66 %	56 %	55 %	47 %	35 %	24 %		
Osaratkaisua edellyttävä kausityö, Maahanmuuttoviraston osuus ¹	ka	22	169	40	10	34	48	15	15
	med.	13	145	32	10	17	48		
Osaratkaisua edellyttävä kausityö kokonaisuus ¹	ka	32	207	54	282	53	68	30	30
	med.	23	183	42	282	36	68		
Yrittäjä	ka	180	174	88	95	63	66	30	30
	med.	150	150	77	77	53	49		
Erityisasiantuntija	ka	15	28	9	19	17	36	14	14
	med.	8	12	3	6	5	13		
Erityisasiantuntija, siniten kortti	ka	14	25	6	14	9	24	14	14
	med.	8	16	3	6	3	16		
Tieteellinen tutkimus	ka	17	26	14	44	19	44	30	30
	med.	11	16	8	34	12	16		
Harjoittelija	ka	30	100	18	47	14	26	30	30
	med.	11	67	8	34	8	15		
Urheilu ja valmentaminen	ka	38	62	22	33	53	73	30	30
	med.	19	23	10	18	38	41		
Muu työnteko	ka	45	49	27	45	67	68	30	30
	med.	14	29	9	27	28	29		
Kausityö	ka	42	62	62	83	41	36	30	30
	med.	34	45	45	47	34	27		
Sisäinen siirto	ka	34	61	25	-	35	26	30	30
	med.	35	61	16	-	25	13		
Liikkuva sisäinen siirto	ka	-	-	-	9	-	12	30	30
	med.	-	-	-	9	-	12		
Kasvuyrittäjä	ka	24	35	13	29	16	54	14	14
	med.	14	11	6	19	4	50		

Vapaaehtoistoiminta	ka	49	39	26	69	32	16	30	30
	med.	34	28	9	21	17	16		
Kausityötodistukset	ka	25	39	21	60				
	med.	19	23	17					
Perhe, kaikki käsittelyperusteet	ka	106	83	103	99	116	106	210	90
	med.	62	50	40	57	45	69		
Perhe, erityisasiantuntijan ja kasvuyrittäjän perheenjäsenet	ka	23	34	16	27	20	57	14	14
	med.	10	14	5	7	5	17		
Perhe, muut työntekijän ja opiskelijan perheenjäsenet	ka	116	95	117	113	89	113	30	30
	med.	77	64	64	78	40	91		
Opiskelu	ka	18	57	23	46	38	72	30	30
	med.	13	67	13	44	25	75		
	% käsitelty tavoiteajassa	95 %	43 %	91 %	74 %	57 %	32 %		
EU:n kansalaiset ja perheenjäsenet (rekisteröinti)	ka	51	96	49	2/90				
	med.	7	5	3					
Kansalaisuushakemus	ka	350	419	481	365				
	med.	293	299	422					
	% käsitelty tavoiteajassa	54 %	54 %	48 %					
Turvapaikka ²	ka	305	260	248	6 kk				
	med.	248	210	226					
	% käsitelty tavoiteajassa	40 %	48 %	47 %					
Tilapäinen suojelu	ka		17	33	10				
	med.		9	6					

Taulukko 20 Käsittelyaikojen kehitys 2021 - 2023

¹ Käsittelyajat ovat kokonaiskäsittelyaikoja vireille tulosta päätökseen pl. työntekijän ja kausityön oleskeluluvat, joissa voidaan laskea erikseen TE-toimiston tekemän osaratkaisun jälkeen Maahanmuuttovirastossa hakemuksen käsittelyyn kuuluva aika.

² Sisältää vain 20.7.2018 voimaan tulleen kuuden kuukauden käsittelyaikavelvoitteen piiriin kuuluvat päätökset.

* Vuonna 2023 tavoitekäsittelyaikoja on pääosin tiukennettu. '% käsitelty tavoiteajassa' -mittarissa vuosivertailu on kuitenkin yhä laskettu suhteessa kyseisen vuoden tavoitteeseen, mikä on otettava huomioon vuosia verrattaessa.

5.1.5 Laadunhallinta ja päätösten pysyvyys muutoksenhaussa

Hakemuskäsittelyn laatua mitataan esimerkiksi viraston tekemien päätösten pysyvyydellä muutoksenhakutuomioistuimissa. Tavoitteena oli, että päätöksistä tehtyjen hyväksytyjen valitusten, joiden perusteena on

- Migrin laintulkintavirhe tai menettelyvirhe, osuus on alle 3 % ja
- erilainen tosiasiaharkinta, osuus on alle 5 % valitusten kokonaismäärästä.

Tavoitteet saavutettiin. Syynä päätöksen kumoamiseen oli Maahanmuuttoviraston laintulkintavirhe tai menettelyvirhe 1,5 %:ssa ja erilainen tosiasiainharkinta 2,4 %:ssa hyväksytyjä valituksia.

Ratkaisut päätöstyypeittäin	2021	%	2022	%	2023	%
-----------------------------	------	---	------	---	------	---

Valitus hylätään	5172	40,5 %	5179	46,6 %	4635	46,6 %
Valituslupahakemus hylätään	3514	27,5 %	2584	23,3 %	2404	24,2 %
Valitus jätetään tutkimatta	183	1,4 %	209	1,9 %	228	2,3 %
Käsittely raukeaa	811	6,4 %	896	8,1 %	854	8,6 %
Valitus hyväksytään	3089	24,2 %	2234	20,1 %	1824	18,3 %
Yhteensä	12769	100,0 %	11102	100,0 %	9945	100,0 %
Hyväksytyjen valitusten kumoamissyys (%-osuus kaikista valituksista)						
	2021	%	2022	%	2023	%
Uusi selvitys	1054	8,3 %	760	6,8 %	602	6,1 %
Erilainen tosiasiainharkinta	352	2,8 %	341	3,1 %	238	2,4 %
Olosuhdemuutos	1018	8,0 %	607	5,5 %	344	3,5 %
Uusi linjaus	18	0,1 %	22	0,2 %	149	1,5 %
Muut kumoamissyöt	497	3,9 %	360	3,2 %	342	3,4 %
Laintulkintavirhe, Migri	32	0,3 %	45	0,4 %	56	0,6 %
Menettelyvirhe, Migri	118	0,9 %	99	0,9 %	93	0,9 %
Migrin laintulkinta- ja menettelyvirheet yhteensä	150	1,2 %	144	1,3 %	149	1,5 %
Yhteensä	3089	24,2 %	2234	20,1 %	1824	18,3 %

Taulukko 21 Korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuden ratkaisut Maahanmuuttoviraston päätöksiin sekä hyväksytyjen valitusten kumoamissyöt 2021 - 2023

5.2 Tukiyksiköt

5.2.1 Teknologia ja digitalisaatioyksikkö

Edellisen vuoden tapaan myös vuonna 2023 UMAN kehitysbudjetti oli ennätys-suuri (18,5 miljoonaa). Vuoden 2023 aikana otettiin käyttöön mm. tulorekisteri, mahdollistettiin automaattista päätöksentekoa ja jälkivalvontaa; opiskelijoiden automaattinen jälkivalvonta ja automaattinen ratkaisu otettiin käyttöön ke-väällä. Muita kehityskohteita olivat mm. EU:n sinisen kortin prosessin muutokset liittyen tulevaan lakimuutokseen, kiintiöprosessin kehitys, EF-kehitys liittyen mm. työnantajapuolen parannuksiin, yhteentoimivuuskokonaisuuden (InterOpera-bility) edistäminen ja laajennukset asiakaspistekäynnin väliin jättämiseen. Tä-män lisäksi edistettiin uudentyyppistä konfiguroidumpaa EF-lomaketta, joka on tarkoitus ottaa käyttöön keväällä 2024.

Maahanmuuttoviraston digiohjelma vuosille 2023 – 2027 valmisteltiin yhdessä johdon tuen digikehityksestä vastaavien kanssa. Digiohjelman toimeenpane-miseksi perustettiin uudet linjausryhmät tukemaan viraston johtoryhmää digita-lisaatiokehityksen ohjaamisessa ja suunnannäyttämässä sekä tukemaan mer-kittävien kehityskokonaisuuksien suunnittelua, koordinoitua ja priorisointia. Kai-kissa ryhmissä (digivisioryhmä, automaatioryhmä ja arkkitehtuuriryhmä) on merkittävä edustus yksiköstä. Ryhmät aloittivat toimintansa kesäkuussa 2023. RRF-linjausryhmä on toiminut hieman kauemmin ja myös siinä on yksikön edus-tus. Ryhmien toiminta on tärkeässä roolissa digikehityksen yhtenäisen suunnan varmistamisessa sekä suuren kehityskokonaisuuden hallinnassa.

Vuonna 2023 jatkettiin RRF-järjestelmäkehitystä. RRF-kehitys on Suomen kestä-vän kasvun ohjelman elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvä investoin-tikonaisuus "Maailmanluokan automaatiota hyödyntävä digitaalinen infra-

struktuuri osajien maahanmuuton tueksi". Investointikokonaisuutta hallinnoidaan "Osajien oleskelulupaprosessien digitaalinen infrastruktuuri (OLEDIGI)" -hankkeessa. Investointi rahoitetaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF). RRF-järjestelmäkehitystä tehtiin vuonna 2023 yhteensä noin 5,9 miljonnalla eurolla (alv 0%) ja se keskittyi Ulkomaalaislain 5. luvun muutosten loppuunsaattamiseen, tulorekisterin käyttöönottoon, opintopolku-liittymän käyttöönottoon, KOSKI-liittymän parannuksiin, automaatioprosessien parantamiseen, OLEDES-liittymän laajentamiseen, työnantajan Enter Finland -palvelun parantamiseen, korien tilastoinnin parantamiseen, käsittelyajan laskun selvennyksiin ja opiskelijoiden ohjauksen helpottamiseen. Vuonna 2023 alettiin edistää myös uudistettuja Enter Finland -lomakkeita ja selkeämpää koontiverhoa UMAan. Näiden on määrä valmistua vuoden 2024 aikana.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) tarkasti UMA-kokonaisuuden hankintoja keväällä 2023

VTV nosti 20.9.2023 päivätyssä tarkastusraportissaan Maahanmuuttoviraston tietoon havainnon, että UMA-järjestelmän kehitys olisi tullut kilpailuttaa 2011, jolloin hankintaan tehtiin huomattavia sopimusmuutoksia.

Tästä johtuen Maahanmuuttovirasto totesi, että Maahanmuuttoviraston ja Toimittajan välillä ei ole olemassa hankintalain kilpailutussäännösten mukaisesti tehtyä puitesopimusta, jonka nojalla tämän hankintasopimuksen mukainen palvelu olisi mahdollista hankkia Toimittajalta suoraan ilman hankintalain mukaista hankintaprosessia.

VTV:n tarkastusraportin johdosta Maahanmuuttovirasto kävi läpi loppuvuodelle 2023 ja vuodelle 2024 suunnitellut UMAan liittyvät tietojärjestelmähankinnat. Ennen vuoden 2024 kilpailutuksen valmistumista Maahanmuuttoviraston on tehtävä välttämättömät hankinnat Maahanmuuttoviraston ja maahanmuuttohallinnon muiden toimijoiden toiminnan turvaamiseksi, lainsäädännön vaatimusten täyttämiseksi ja lainsäädännön soveltamiseksi, nykyisten sitoumusten mukaisten kokonaisuuksien viimeistelemiseksi sekä avoimen ja tasapuolisen kilpailutuksen mahdollistamiseksi. Maahanmuuttovirasto on käynyt läpi tulevat hankintatarpeet näiden kriteerien valossa ja tunnistanut välttämättömiä kehityskohteita ja karsinut hankintakohteista sellaiset, joiden toteuttaminen ei ole välttämättöntä edellä mainittujen kriteerien perusteella.

Maahanmuuttovirasto jatkoi vuonna 2022 käynnistettyä UMA:n kehittämisen ja ylläpidon kilpailutusta. Kilpailutus tullaan julkaisemaan alkuvuonna 2024. Tavoitteena on saattaa kilpailutus loppuun niin, että 7.11.2024 mennessä järjestelmäkokonaisuudella on uusi tuki-, ylläpito- ja jatkokehityssopimus. Kilpailutuksen kautta UMAan liittyvät tietojärjestelmähankinnat saadaan hankintalain mukaiseksi ja tietojärjestelmäkehittämiseen liittyvää toimintaa voidaan samalla kehittää.

Vuonna 2023 virastossa käynnistyi AMIF-rahoitteinen IPA-hanke. Hankkeessa tutkittiin ja testattiin biometrinen itsepalveluasemien käyttöä viraston palvelupisteillä. IPA-laite on suunniteltu luotettavan henkilöllisyyden todentamiseen käyttäen esitetyn matkustusasiakirjan sisältämää biometristä dataa ja sen vertailua haltijaan. Lisäksi IPA-laite on suunniteltu käytettäväksi henkilötietojen ja biometrisen datan rekisteröintiin (sormenjäljet, kasvokuva sekä allekirjoitus). IPA-hankkeen yhtenä tavoitteena oli osoittaa IPA-laitekonsepti toimivaksi ja luotettavaksi. Tässä tavoitteessa onnistuttiin. Luotettavan henkilöllisyyden todentamisen ja rekisteröinnin lisäksi IPA-laite parantaa merkittävästi asiakaskokemusta ja nopeuttaa palvelua. IPA-laitteen keskiarvo käsittelyaikatesteissä oli 7 minuuttia, verrattuna ennalta varattavaan 30min aikaan virkailijan kanssa.

Vuonna 2024 IPAlle suunnitellaan hankeorganisaatiota tuotantoon siirtymistä varten Migrin palvelupisteillä. Hankeorganisaation tarkoituksena olisi myös tutkia IPAn tuotannon mahdollisuuksia Suomen edustustoissa sekä turvapaikka-prosessissa.

5.2.2 Oikeuspalvelu

Oikeus- ja maatietoyksikkö on edistänyt asiakkaiden oikeusturvan toteutumista laillisuus- ja laadunvalvonnalla. Laillisuusvalvonnan tavoitteena on ollut havaita systemaattiset virheet tai laatupoikkeamat ja prosesseihin liittyvät ongelmat sekä puuttua niihin kohdistetulla ohjeistuksella ja koulutuksella. Lisäksi sisäisen laillisuusvalvonnan keinona on hallintokanteluiden tutkiminen. Kanteluiden määrä on kasvanut merkittävästi edellisvuodesta. Henkilötietojen käsittelyn laillisuuden valvontaa on tehty sekä lokitarkastuksin että tietoturva-poikkeamien yhteydessä.

Kanteluita tuli vireille 150 kappaletta vuonna 2023; Maahanmuuttovirasto 133 kpl, Oikeuskanslerinvirasto (OKV) 6 kpl, Eduskunnan oikeusasiamies (EOA) 7 kpl ja sisäministeriö (SM) 4 kpl. Eniten kanteluja tuli vireille vastaanottoyksikön asioihin liittyen 66 kappaletta. Lupa- ja kansalaisuusyksikköön liittyviä kanteluja tuli vireille 62 kpl, joista käsittelyaikoihin liittyviä oli yhteensä 56 kantelua.

Vuonna 2023 tehtiin 131 kanteluratkaisua (ratkaisija ja ratkaisun tyyppi):

- Maahanmuuttovirasto 107: 21 käsitys, 38 kiinnitetään huomiota, 12 muu, 36 ei toimenpiteitä
- EOA 8: 2 huomautus, 2 käsitys, 4 ei toimenpiteitä
- OKV 10: 1 huomautus, 5 käsitys, 2 kiinnitetään huomiota, 2 ei toimenpiteitä
- SM 6: 1 kiinnitetään vakavaa huomiota, 5 ei toimenpiteitä

Oikeuspalvelu seuraa aktiivisesti mihin muutoksiin yksiköissä on ryhdytty langettavien ratkaisujen johdosta. Yksiköissä on tehty paljon korjaavia toimenpiteitä, mm. päivitetty ohjeistuksia, lisätty neuvontaa, koulutettu henkilöstöä sekä testostettu päätöksentekoa.

Oikeuspalvelu on edistänyt oikeudellisella ohjauksella, neuvonnalla ja laillisuusvalvonnalla asiakkaiden yhdenvertaisuutta, viraston toiminnan puolueettomuutta ja oikeasuhtaisuutta sekä muita hyvän hallinnon edellytyksiä. Laillisuusvalvonnan teemakohtaisissa valvonnoissa ja turvapaikkapuhutteluihin kohdistuneissa valvonnoissa on huomioitu erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeita.

Oikeuspalvelu on seurannut aktiivisesti lainsäädännön kehittymistä, kansallisen ja ylikansallisten tuomioistuinten oikeuskäytäntöä sekä laillisuusvalvojien kannottoja ja ohjausta sekä ohjeistanut ja kouluttanut linjausmuutoksista yksiköitä.

Oikeuspalvelu on ollut aktiivisesti osallisena vuoden 2023 vuoden alussa virastossa käynnistetyssä Ohje2023 -hankkeessa. Hankkeessa uudistetaan viraston lainsoveltamisohjeet siten, että ne parhaalla mahdollisella tavalla palvelisivat viraston päätöksentekijöitä ja päätöksentekoa. Tavoitteina on mm. turvata soveltamiskäytäntöjen yhdenmukaisuus, kasvattaa ohjeiden käyttöastetta ja hyödyntää digitalisaatiota ohjeiden hallinnoinnissa. Hankkeessa kehitettyjä ohjeiden uudistamismallia pilotoitiin syksyllä 2023. Pilotissa uudistuksen kohteina olivat toimeentulo-ohje, lapsen asian käsittely ja päätöksenteko Maahanmuuttovirastossa – ohje sekä Oleskelulupa yksilöllisestä inhimillisestä syystä - ohje. Ohjeiden uudistaminen hankkeessa kehitetyn mallin mukaisesti jatkuu

edelleen vuonna 2024. Ohjeiden kehittämisen lisäksi oikeuspalvelu on kehittänyt päätöksenteolle suunnattua tukea ja oikeudellisen neuvonnan konseptia palvelemaan entistä paremmin kansainvälistä suojelua ja oleskelulupaa koskevien hakemusten käsittely- ja ratkaisutoimintaa.

Oikeuspalvelu on ollut aktiivisesti päätöksentekoyksiköiden ja sisäministeriön tukena tilapäisen suojelun jatkamiseen liittyen, Euroopan unionin neuvoston päätettyä tilapäisen suojelun jatkumisesta 4.3.2025 asti. Myös muutoin lainsäädäntöasioihin liittyen oikeuspalvelu on ollut aktiivisesti sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) tukena syksyllä 2023 hallitusohjelman mukaisia lainsäädäntömuutoksia koskevissa keskusteluissa ja edelleen lainsäädäntöhankkeissa.

Oikeuspalvelun työtilanne on todella ruuhkautunut kolmasosan virkamiehistä siirryttyä lyhyen ajan sisällä sisäministeriöön lainvalmistelutehtäviin. Oikeuspalvelun työtehtävät ovat lisääntyneet, mikä liittyy pitkälti lupa- ja kansalaisuusyksikössä tehtäviin uudistuksiin, erityisesti automaattiseen päätöksentekoon, viireillä oleviin lakiuudistuksiin sekä erityisesti tietosuoja-asioissa maahanmuuttohallinnon nousseisiin asamääriin.

Oikeuspalvelu tekee aktiivisesti yhteistyötä European Union Agency for Asylum (EUAA) kanssa, ja osallistui vuoden 2023 aikana EUAA:n eri työryhmiin. Maahanmuuttovirasto tekee tiivistä yhteistyötä UNHCR:n kanssa kansainvälisen suojelun asioissa. YK:n pakolaisjärjestö UNHCR tekee vuosien 2023-2024 aikana Maahanmuuttoviraston toimeksiannosta selvityksen turvapaikkaperusteiden kumuloitumisen arvioimiseen turvapaikkaprozessissa.

5.2.3 Maatietopalvelu

Maatietopalvelu tuki vuonna 2023 Maahanmuuttoviraston lupa- ja kansalaisuusyksikön sekä turvapaikkayksikön päätöksentekoa ja prosesseja sekä muita yhteistyökumppaneita tuottamalla ajantasaista maatietoa ja vastaamalla pääasiassa päätöksentekijöiltä tulleisiin n. 200 maatietokyselyyn Tellus maatietoportaalin kyselysovelluksessa. Maatietopalvelun tutkijat laativat lisäksi laajempia turvallisuus- ja tilannekatsauksia koskien mm. Etelä-Sudania, Eritreaa, Etiopiaa, Jamaikaa, Kamerunia, Kongon demokraattista tasavaltaa, Libyaa, Nigeriää, Pakistania, Sudania, Uruguayta ja Venäjää sekä päivittivät sharepoint-pohjaisia ns. eläviä asiakirjoja koskien Afganistanin, Irakin ja Somalian yksityiskohtaisia maakuntatasoisia turvallisuustilanteita.

Maatietopalvelun tutkijat kouluttivat lupa- ja kansalaisuusyksikköä sekä turvapaikkayksikköä mukaan lukien kiintiöpakolaistulosalue tärkeimpien lähtömaiden osalta ja antoivat yksiköiden uusille työntekijöille lähtömaatietoperehdytystä. Maatietotutkijat osallistuivat AMIF Kiintiöpakolais- ja kuntaansijoittamishankkeen III lähtömaakoulutuksiin vuonna 2023. Maatietopalvelun tutkijat tekivät syksyllä 2023 Turkkiin suuntautuvan tiedonhankintamatkan.

Maatietopalvelu osallistui Maahanmuuttoviraston ennakkoinnin ohjausryhmän kokouksiin sekä asiantuntijaverkoston kokouksiin lähtömaatiedon osalta.

Maatietopalvelu osallistui vuonna 2023 aktiivisesti EUAA- yhteistyöhön, työryhmiin ja lähtömaatiedon COI-asiantuntijakokouksiin. Maatietopalvelu osallistui IGC:n (The Intergovernmental Consultations on Migration, Asylum and Refugees) lähtömaatietokokouksiin ja EUAA:n lääketieteelliseen lähtömaatiedon hankintaan erikoistuvaan MedCOI-yhteistyöhön.

Maatietopalvelu ylläpiti ja kehitti kirjastoa, joka on Maahanmuuttoviraston sisäisessä käytössä.

Tellus-maatieportaalia käytetään Maahanmuuttovirastossa ja tärkeimmissä sidosryhmissä. Maatietopalvelun julkiset tuotteet ovat Telluksessa sekä EUAA COI -portaalin kautta avoimesti kaikkien käytettävissä. Tellus-tiimi tallensi vuonna 2023 Telluksen tietokantaan 2 968 uutta nimikettä. Telluksen etusivulla vierailtiin 41 374, hakusivulla 12 728 ja maatietokyselysivulla 11 598 kertaa. Maatietohakuja tehtiin vuoden aikana 6 351. Eniten hakuja kohdistui seuraaviin maihin: Irak, Somalia, Iran, Venäjä ja Etiopia. Suurimmat järjestelmäkehitystyöt kohdistuivat portaalin ylläpito-ominaisuuksiin, erityisesti käyttäjähallintaan. Loppuvuonna Tellus-tiimi keskittyi uuden ylläpito- ja jatkokehityssopimuksen (nykyinen sopimus päättyy keväällä 2024) hankintadokumenttien laadinnan parissa.

5.2.4 Euroopan muuttoliikeverkosto (EMN)

EMN Suomi julkaisi vuonna 2023 suomeksi ja englanniksi Suomen kansallisen raportin edellisvuonna käynnistetystä tutkimuksesta Turvapaikanhakijoiden pääsy ja integroituminen työmarkkinoille. Tutkimuksesta julkaistiin myös EU-tason vertailuraportti.

EMN Suomi työsti ja toimitti vuonna 2023 komission palveluntarjoajalle Suomen kansalliset raportit seuraaviin tutkimuksiin: Contingency planning and preparedness, Illegal employment of third-country nationals sekä Application of the Temporary Protection Directive. Kahdesta jälkimmäisestä tutkimuksesta tullaan julkaisemaan EU-tason vertailuraportit sekä Suomen kansalliset raportit.

Lisäksi EMN Suomi laati Suomen Vuoden 2022 Maahanmuutto- ja turvapaikka-raportin sekä tilastokatsauksen Maahanmuuton tunnusluvut 2022. Nämä vuosikatsaukset julkaistiin suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi.

EMN Suomi osallistui aktiivisesti myös EMN Inform-tietokatsausten laatimiseen toimittamalla Suomen kansalliset vastaukset valittuihin kysymyksiin ja kommentoimalla tietokatsausten luonnoksia. Vuonna 2023 julkaistiin kuusi tietokatsausta erilaisista ajankohtaisista aiheista, kuten ilmasto- ja ympäristösyiden aiheuttamasta muuttoliikkeestä. Lisäksi useita tietokatsauksia valmisteltiin vuoden 2024 puolella tapahtuvaa julkaisua varten.

EMN Suomi vastasi verkoston kautta lähetettyihin ad hoc -kyselyihin, joita tehtiin 57 kappaletta vuonna 2023. Näistä neljä oli Suomen omia kyselyitä, jotka EMN Suomi teki Maahanmuuttoviraston ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) tarpeita varten.

EMN Suomi järjesti vuonna 2023 kansallisen konferenssin, jonka aiheena oli lapsen edun arvioiminen maahanmuuttoprosesseissa. Tilaisuus järjestettiin hybridi-tapahtumana, johon osallistui yhteensä noin kaksisataa kuulijaa.

EMN Suomen johtaja toimi vuonna 2023 koko EMN-verkoston viestintä- ja tiedonvälitystyöryhmän toisena puheenjohtajana johtaen EMN-verkoston viestinnän ja tiedonvälityksen kehitystä koko EU:n tasolla.

Monikielisen EMN muuttoliikesanaston työstämistä jatkettiin toimittamalla suomenkielisiä käännöksiä uusiin termeihin sekä päivittämällä jo olemassa olevien termien määritelmiä ajan tasalle. Lisäksi vuonna 2023 aloitettiin sanaston mobiilisovelluksen päivitystyö versioon 10.

5.2.5 Viestintä

Maahanmuuttoviraston viestinnän tulosalue vastaa viraston työyhteisö-, asiakas-, media- ja verkkoviestinnästä sekä käännoispalveluista.

Maahanmuutto on säilynyt yhtenä keskeisenä aiheena julkisessa keskustelussa läpi vuoden 2023, mutta keskustelun painopisteissä on tapahtunut muutoksia. Työperäinen maahanmuutto ei dominoi aiempien vuosien tapaan julkisuutta, vaan tilalle ovat palanneet voimakkaammin kansainvälisen suojelun teemat. Kansainvälinen kehitys, erityisesti Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja uusi hallitusohjelma ovat siirtäneet julkisen keskustelun teemoja turvallisuuspainotteiseen suuntaan, mikä näkyi erityisesti mediatiimin työssä.

Vuonna 2023 viestinnän pääteemoja olivat muun muassa viraston uusi strategia, välineellistetty laajamittainen maahantulo itärajalla, vastaanottokeskusten sopimuksiin liittyvät kysymykset sekä työperäisen maahanmuuton sujuvuus.

Työyhteisöviestinnän pääkanavassa, Mintra-intranetissä, esillä oli erityisesti viraston uusi strategia ja Lupaus-hanke. Uutisia julkaistiin vuoden aikana 720 kpl (2022: 587 kpl).

Asiakasviestinnän pääteemoja vuonna 2023 olivat Euroopan unionin RRF-instrumentin (Recovery and Resilience Facility) kautta rahoitettu kansainvälisten osajien maahanmuuton viestintä sekä kehitystehtävät ja verkkoasioinnin lisääminen. Näiden lisäksi jatkettiin Ukraina-viestintää ja saatettiin verkkosivujen Kansalaisuus-osion uudistus loppuun. Asiakastiedotteita julkaistiin vuoden aikana 50 kpl (2022: 65 kpl). Edellisvuoteen verrattuna Ukraina-aiheisten tiedotteiden määrä laski. Yhteistyökumppaneille suunnattuja uutiskirjeitä lähetettiin vuonna 2024 11 kpl, neljälle eri asiakasryhmälle, ja kaikissa ryhmissä oli huomattavaa tilaajamäärien kasvua.

Julkinen keskustelu maahanmuutosta keskittyi kansainväliseen suojeluun ja työperusteiseen maahanmuuttoon vuonna 2023. Vuoden alussa huomio oli enemmän osajien houkuttelussa Suomeen, mutta kevään eduskuntavaalien jälkeen ja etenkin Venäjän hybridioperaation alettua Suomen itärajalla, huomio keskittyi turvallisuusteemoihin ja kansainväliseen suojeluun. Tiedotteita julkaistiin 35 kpl (2022: 43), minkä lisäksi julkaistiin uutisia ja blogeja 23 kpl (2022: 12). Toimittajien yhteydenottoja oli 450 kpl, mediatilaisuuksia yksi. Twiittien määrä ei tällä hetkellä saa selvitettyä X:stä (2022: 794), mutta seuraajamäärässä oli vuoden aika 2% kasvu (2023: 19 700).

Migri.fi-sivuston Ukraina-osio uudistettiin alkuvuodesta. Muuten sivuston kehittäminen oli tauolla, sillä nykyiseen järjestelmään on tulossa versiopäivitys vuonna 2024. Sivoustuudistuksen valmistelua aloitettiin taustatöillä, mm. käytettävyydetutkimuksella. Migri.fi-sivuston sivuston kävijämäärä oli 3 619 009 vuonna 2023. Koska evästehyväksyntä otettiin käyttöön syyskuussa 2022, vertailu edellisvuoden lukuihin ei ole mielekästä. Sivustolle tultiin eniten Suomesta (2 349 039 käyntiä), Pakistanista (1 377 782), Intiasta (1 158 838), Nigeriasta (563 277) ja Ruotsista (488 866). Venäjältä käyntejä oli 42 526 (10.) ja Ukrainasta 13 126 (26.).

Maahanmuuttoviraston viestintä sosiaalisen median kanavilla jatkui aktiivisena ja nousujohteisena. Instagramissa aloitettiin viestiminen opiskelijoiden ja tutkijoiden lisäksi myös työntekijöille, minkä lisäksi otettiin käyttöön Reddit-somekanava. Kaikilla viraston sosiaalisen median vakiintuneilla kanavilla oli vuoden aikana vahvaa kasvua: Facebook-seuraajissa yli 60%, Instagram-seuraajissa yli 193 % ja Telegram-seuraajissa yli 35%.

Maahanmuuttoviraston käännoispalveluissa jatkettiin vuonna 2023 kehitystyötä muun muassa käännoisprosessien tehostamiseksi käännoisteknologisten ratkaisujen avulla ja sidosryhmäyhteistyön syventämiseksi.

Käännöksiä ja kielentarkistuksia tilattiin vuoden aikana yhteensä 4 810 ns. kääntäjän sivua (2022: 4000 kpl). Näistä sisäinen käännöstiimi teki 2 157 sivua ja ulkoiset toimittajat vastaavasti 2 653 sivua. Käännöksiä suomesta ruotsiin tilattiin yhteensä 2 521 sivua, joista sisäinen käännöstiimi teki 1 333 sivua (53 %). Kieliparissa suomi–englanti vastaavat sivumäärälukemat olivat 1 079 ja 814 (75 %).

5.2.6 Asiakkuus

Asiakaspalvelutoiminnan kehittämisessä keskityttiin nopeaan palveluun pääsyyn, asiakkaiden ja työnantajien palvelukokemuksen parantamiseen sekä nopeampien käsittelyaikojen saavuttamiseen.

Maahanmuuttoviraston neuvontapalvelu hoiti yhteensä 96 050 puhelintiedustelua ja 38 533 sähköpostia. Saapuneita yhteydenottoja hoidettiin yhteensä 15 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Puhelinpalvelun vastausprosentti oli 59 %, joka on 12 % enemmän kuin vuonna 2022. Asiakkaille perustettiin uusi palvelunumero, josta asiakkaat voivat kysyä apua Enter Finland-palvelun käyttöön ja sähköisen hakemuksen laatimiseen liittyen. Verkoasioinnin tuki on saanut hyvää palautetta asiakkailta. Ukraina-linja jatkoi ukrainankielisille annettavan omakielisen palvelun tarjoamista.

Käyntiasioinnissa alkuvuodesta 2023 oli tavoitetta pidemmät odotusajat, mutta tilanne saatiin korjattua jo vuoden toisella kvartaalilla. Sen jälkeen ajanvaraustilanne palvelupisteissä on ollut hyvällä tai melko hyvällä tasolla ympäri Suomen. Ajanvaraustilannetta paransi hakemusten vastaanottoon käytetyn työajan lisäämiseksi lisäksi asiakkaiden aiempaa parempi ohjautuminen asioimaan kokonaan verkossa. Näitä asiakkaita oli vuoden aikana yli 18 000.

Asiakkaiden ja työnantajien tyytyväisyyttä palveluihin kartoitettiin kahdella tutkimuksella. Kevään tutkimuksessa asiakkaat antoivat arvosanaksi 3.4 ja syksyllä 3.8. Asiakkaat antoivat parhaimmat arviot syksyllä itsepalvelukanaville, kuten verkkosivuille (4,1) ja Enter Finland-palvelulle (4,1). Asiakkaat kokivat palvelupisteessä, turvapaikkapuhuttelussa ja henkilökohtaisesti annettavan päätöksen yhteydessä saamaansa palvelua hyvänä.

Opiskelijoiden ensimmäisen oleskeluluvan lupaprosessiin kehitettiin asiakaskokemuksen mittaamisen väline. Välineellä mitataan asiointiin liittyvää tyytyväisyyttä ja mahdollisesti kohdattuja haasteita. Välineen avulla voidaan prosesseja kehittää asiakaslähtöisemmiksi ja sujuvimmiksi. Vuonna 2024 mittausjärjestelmä laajennetaan työnantaja-asiakkaisiin ja turvapaikkaprosessiin.

Syksyn asiakastyytyväisyyskysely selvitti myös tarkemmin turvapaikan hakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien asiakkaiden kokemuksia vastaanottopalveluista. Vastaanottokeskuksen asiakkaat arvioivat saamaansa palvelua arvostamalla 4.2.

Tutkimusten tietoja hyödynnetään vuoden 2024 asiakaskokemuksen kehittämisprojekteissa. Vuonna 2023 virastossa valmisteltiin myös asiakkuusohjelma, joka ohjaa viraston asiakkaisiin liittyvää kehittämistä seuraavan nelivuotiskauden ajan osaltaan varmistaen viraston tulostavoitteisiin pääsyn.

Asiakaspalvelukokemusta on parannettu esihenkilöiden asiakaskokemuskoulutuksella sekä sisäisten prosessien ja toimintatapojen muutoksin. Kehittämissä työssä on pyritty sujuvoittamaan asiointi- ja lupaprosesseja tehokkaan hakemuskäsittelyn tueksi. Lisäksi vuoden aikana on käynnistetty useita yhteistyöprojekteja muiden viranomaisten ja maahanmuuttoon liittyvien toimijoiden kanssa tehokkaamman asiakasohjauksen tekemiseksi.

Vuoden 2024 neuvonnan ja ohjauksen kärkikohderyhmänä ovat työnantajat. Työnantajat arvioivat keväällä 2023 tyytyväisyyttään Maahanmuuttoviraston palveluun ja toimintaan arvosanalla 3.5 ja syksyllä 3.3. Työnantajat ovat kohdanneet haasteita Enter Finlandin käytössä sekä kokevat tarvitsevansa syvempää tietoa erilaisiin erikoistilanteisiin ja haastavampiin kysymyksiin.

5.2.7 Mahdollistajapalvelut

Virastopalvelut

Uusien työntekijöiden rekrytoinnit työllistivät virastopalveluita aloitusprosessien osalta. Virastopalvelut osallistuivat siivouspalveluiden kilpailutukseen sekä toimisto- ja it-tarvikkeiden puitesopimuskilpailutukseen.

Uusien toimipisteiden takuuajakaisten korjausten, käyttöönoton jälkeen havaittujen puutteiden sekä uusien toimintaan liittyvien vaatimusten toteutus ja valvonta. Viraston toimintojen turvaaminen normaali- ja poikkeusoloissa oli keskeinen osa toimitilas suunnittelua. Samalla käynnistettiin toimitilaohjelman laatiminen sekä laajempi tarkastelu Valtion toimitilastrategian mukaisesti.

Vuosi on ollut turvatiimillä ajoittain hyvinkin kuormittava. Viranomaisten välistä yhteistyötä onnistuttiin tehostamaan. Turvatiimi osallistui toimintaympäristön tehostettuun valvontaan ja varautumistoiminnan koordinointiin. Vuoden aikana tunnistettiin paljon turvallisuusriskeihin liittyviä indikaattoreita, joita eliminoitiin hallitusti. Turvatiimin toiminnan toisena painopisteenä oli viraston kokonaisvalmiuden yhteensovittaminen ja varautumisen kehittäminen sisältäen toimintojen jatkuvuuden turvaaminen sekä vuoden 2024 kehitystoimintojen suunnittelu.

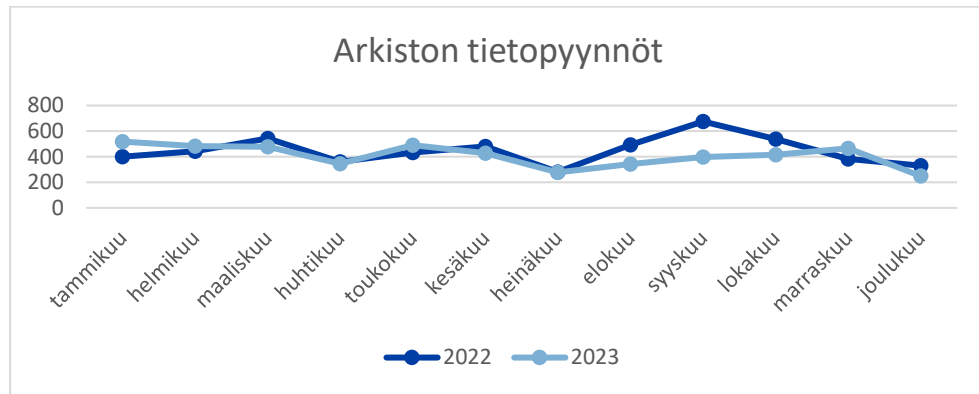
Asiakirjahallinto

Viraston asiakirjahallinto vastaa Maahanmuuttoviraston hallinnollisten asioiden sähköisestä asianhallintajärjestelmä Actasta. Järjestelmän pääkäyttäjät kirjaa-
masta ja arkistosta osallistuivat vuoden 2023 aikana aktiivisesti Actan kehittämistyöhön (testaus ja käytettävyyden varmistaminen) yhdessä SM:n hallinnon-
alan muiden virastojen kanssa.

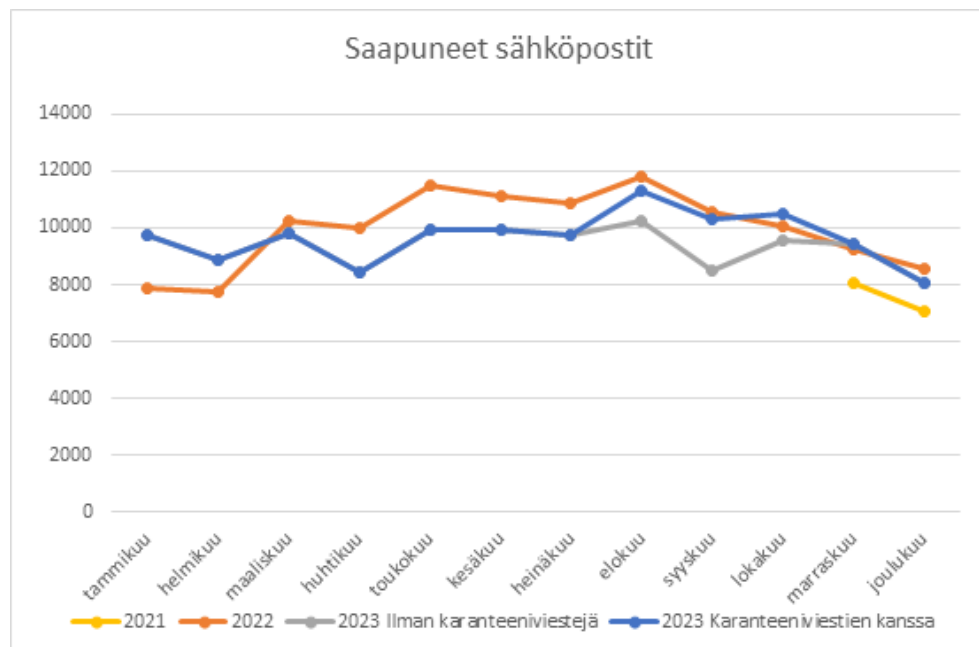
Asiakirjahallinnossa sujuvoitettiin asioiden hoitamista virastossa sekä suorissa asiakaskontakteissa. Parannetulla asiakaspalvelulla saatiin aikaan erinomainen asiakaskokemus viraston vuoden 2023 tavoitteiden mukaisesti.

Asiakirjahallinnossa tuettiin Maahanmuuttoviraston hakemuskäsittelyä sujuvalla asiakirjaliikenteellä. Kirjaamossa käsiteltiin ja rekisteröitiin viiveettömästi saapunut posti. Kirjaamon virkapostilaatikkoon saapui 110 577 sähköpostiviestiä vuonna 2023. Poikkeuksellisesti kirjaamossa käsiteltiin myös sähköpostipalvelimen roskapostisuodattimeen jääneitä viestejä.

Arkistossa vastattiin viiveettä tietopalvelupyyntöihin ja hoidettiin sujuvasti asiakirjalainat ja muut tietopyynnöt. Arkiston hoitamia tietopyyntöjä vuonna 2023 oli 5874 kappaletta.

Kuva 4 Arkiston tietopyynnöt vuosina 2022 ja 2023

Kuva 5 Kirjaamoon saapuneet sähköpostit 2021-2023

Tilastotoiminta

Tilastopalvelut siirtyi tuottamaan ja koordinoimaan vuoden 2023 aikana sisäisille ja ulkoisille asiakkaille yhden luukun periaatteella toimivaa tietopalvelua. Ratkaisussa otettiin käyttöön uusi Jira-tiketointijärjestelmä, mikä mahdollisti sujuvamman Maahanmuuttoviraston sisäiset organisaatorajat ylittävän eri yksiköiden asiantuntijoiden yhteisen tietopalvelutuotannon. Tilastopalveluiden kanssa yhteistä tietopalvelukonseptia on ollut alkuvaiheessa käynnistämässä tilannekuva- ja analyysitoiminnan asiantuntijat. Verkostomaisesti toimivan Maahanmuuttoviraston tietopalveluiden tuotantoon osallistuvien eri asiantuntijoiden määrä on todennäköisesti kasvamassa edelleen vuoden 2024 aikana ja laajentaa näin tietopalvelun asiantuntemusta ja kykyä vastata asiakkaiden tietopyyntöihin. Jira-järjestelmä mahdollistaa tietopalvelun dataan perustuvan kehittämisen sekä sisältää alkuvaiheessa sisäisille asiakkaille jokaisesta tietopalvelutapahtumasta lähtevän asiakastytytvyyskyselyn. Lokakuussa järjestel-

män käyttöönoton jälkeen saatujen vastausten (n40) yleistä asiakastytyvyyttä mittaavaan väittämän keskiarvo oli 4,7 (asteikko 1-5). Asiakastytyvyyssyyskyselyn laajentamista jatketaan vuonna 2024 kattamaan myös ulkoiset asiakkaat.

Tilastopalvelut oli mukana johdon tuen tulosalueen kanssa perustamassa viraston tiedolla johtamisen ohjausryhmää, jonka järjestäytymisen ja toiminnan seurauksena viraston tuottamat raportoinnin ja tietovarastokehittämisen resurssialokaatiot tulivat viraston sisäisten asiakkaiden päätettäväksi läpinäkyvässä ja kaikille avoimessa prosessissa. Ohjausryhmän toiminta mahdollistaa jatkossa tiedolla johtamisen kokonaisuuden paremman koordinaation viraston eri toimintayksiköiden välillä ja tekee selvemmin näkyville priorisointivalintojen vaikutukset eri kehityskohteiden ja tietotarpeiden välillä.

Tukipalveluiden organisaatiomuutoksen yhteydessä tilastopalveluista teknologia- ja digitalisaatioyksikköön siirtyneessä tietovaraston kehittämisen toiminnossa edistettiin vuonna 2023 merkittävästi keskitetyn tietovaraston ratkaisua. Keskeisimpien tietolähteiden määritelmät ovat valmiit ja suuri osa niiden toimeenpanosta valmistui. Uusia kehitettyjä tietolähteitä on otettu käyttöön raportoinnissa ja niiden käyttöä tullaan laajentamaan vuoden 2024 aikana. Kehittämistoiminnan johtamisen ja organisoitumisen ratkaisut perustuivat virastossa kertomusvuonna hyväksytyyn tiedolla johtamisen tiekartan linjauksiin.

Taloushallinto

Taloushallinto tuki omilla toimillaan viraston tulostavoitteiden saavuttamista. Vuosi 2023 näyttäytyi taloushallinnossa erityisesti vastaanottotalouden puolella kiireisenä. Tehtäviä jouduttiin priorisoimaan ja voimakkaasti kasvaneiden tehtävien määrä, varsinkin vastaanottotaloudessa, haastoi henkilöstöä. Akuuttiin tarpeeseen käytettiin myös vuokratyövoimaa. Taloushallinnossa edistettiin menojen käsittelyn automaatioastetta ja otettiin käyttöön uusi kassajärjestelmä. Taloushallinnossa osallistuttiin myös koko julkista sektoria koskeviin järjestelmäprojekteihin. Toiminnan ja talouden suunnittelun tulosalue vastasi toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seurannasta, kustannuslaskennasta sekä EU-hankkeiden taloussuunnittelusta ja seurannasta. Tukipalveluiden organisaatiomuutosten yhteydessä taloushallinto yhdessä hankintatoimen kanssa muodosti talousyksikön. Kanslia-yksikkö kokonaisuudesta asiakirjahallinto, tilasto- ja virastopalvelut muodostivat hallintoyksikön.

6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Maahanmuuttovirasto	2021 toteuma	2022 toteuma	2023 toteuma
Henkilötyövuodet	1009,6	1189,9	1267,0
Työtyytyväisyysindeksi (1-5)	3,7	ei arvoa	3,55
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,1	9,7	9,2
Koulutustasoindeksi	5,6	5,8	5,8

Osaamisen kehittämiseen käytetty aika	1515 pv	1904 pv	2281 pv
---------------------------------------	---------	---------	---------

Taulukko 22 Henkisten voimavarojen tunnuslukuja

Maahanmuuttovirastossa vuoden 2023 HTV nousi 1267 lukemaan. Viraston henkilöstömäärä nousi 6,5 prosenttia edellisestä vuodesta. Henkilöstöä rekrytoitiin lisää johtuen edelleen jatkuvasta Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan ja lisäksi loppuvuotta väritti Venäjän hybridi-vaikuttaminen Suomen rajalla. Henkilöstöä koskien virastossa käynnistettiin iso organisaatiomuutos, Lupaus-hanke, jossa toimintoja pyritään organisoimaan uudella tavalla. Tämä tulee vaikuttamaan henkilöstön sijoittumiseen osassa yksiköitä.

Vakinaisten virkojen määrä joulukuussa 2023 oli 716 virkaa, kun edellisen vuoden lopussa se oli 643 virkaa. Naisten osuus henkilöstöstä oli 70,8 % ja miesten 29,2 %. Osuudet pysyivät lähes samoina edelliseen vuoteen verrattuna. Maahanmuuttoviraston henkilöstöstä 44,8 % (vuonna 2022 48,9 %) henkilöstöstä hoiti määräaikaista virkasuhdetta vuoden 2022 lopussa.

Virastossa tehtiin vuonna 2023 yhteensä 1595 nimitystä virkaan tai virkasuhteeseen. Täytyy tosin huomioida se, että tässä luvussa on virastossa jatkavat ja uuden nimityksen saaneet. Joukossa on henkilöitä, jotka on nimitetty määräaikaisiin virkoihin jopa kolme kertaa tai enemmän muutaman viime vuoden aikana. Virasto käynnisti syksyllä 2022 vakinaistamisohjelman, joka kestää vuoden 2024 loppuun asti. Ohjelman tavoitteena on korjata henkilöstörakennetta siten, että vuoden 2024 lopussa vakinaisessa virassa työskentelisi vähintään 65 % henkilöstöstä.

	31.12.2022			31.12.2023			Muutos %
	Naiset	Miehet	Yht.	Naiset	Miehet	Yht.	
Vakituiset lkm	435	208	643	489	227	716	9,1 %
% Migrin henkilöstöstä	34,6%	16,5%	51,1 %	37,7 %	17,5 %	55,2 %	
Määräaikaiset lkm	439	176	615	430	152	582	-5,4 %
% Migrin henkilöstöstä	34,9 %	14%	48,9 %	33,1 %	11,7%	44,8%	
Yhteensä lkm	874	384	1 258	919	379	1 298	6,5 %
Yhteensä %	69,5 %	30,5 %	100 %	70,8 %	29,2 %	100 %	

Taulukko 23 Henkilöstörakenne

Viraston osaamista arvioidaan ammattitaitoa kuvaavalla keskiarvolla henkilökohtaisen suoriutumisen arvioinnissa. Ammattitaidon keskiarvo vuonna 2023 oli 3,38 sen ollessa edellisenä vuonna 3,56. Pientä laskua selittää uuden henkilöstön määrä. Henkilöstön keski-ikä oli 41,2 vuotta. Suurimmat ikäryhmät olivat 30-34 ja 35-39 -vuotiaat, joihin kuului yhteensä 502 henkeä eli noin 39 % koko henkilöstöstä.

Työterveysyhteistyötä jatkettiin Terveystalon kanssa ja lisäksi Keva osallistui kolmikantaiseen työkyvyn johtamisen yhteistyöhön. Virastossa jatkettiin Terveystalon Sirius HR-järjestelmän käyttöä tukemaan työkyvyn seurantaa ja johtamista. Palkeiden kanssa jatkettiin tiivistä yhteistyötä mm. rekrytoinneissa jatkamalla lisäpalveluiden käyttöä vuoden 2022 pilottien jälkeen.

Virasto jatkoi toimintaansa hybridimallilla, jossa riippuen tiimistä, jokaisen tulee käydä toimistolla vähintään kerran kuussa. Osassa tiimejä virastolla käydään viikoittain. Asiantuntijatehtävissä etätöytä tehdään runsaasti ja toisaalla lähi-töytä edellytetään viraston useissa eri toiminnoissa.

Koulutus- ja kehittämispalvelut

Viraston koulutus- ja kehittämispalveluiden järjestämät perehdytykset olivat vuoden aikana säännöllisiä ja uusien virkahenkilöiden tukemiseen alkuvaiheessa pystyttiin vastaamaan. Palaute perehdytyksistä oli erinomaista. Työn-ohjauksen tarve kasvoi edelleen vuoden 2023 aikana ja näitä palveluita tarjottiin henkilöstölle vuoden aikana lisää. Uutena koulutus- ja kehittämispalvelut pilotoivat esihenkilöperehdytyskokonaisuuden. Lisäksi koulutus- ja kehittämispalvelut toteuttivat henkilöstöpoolin kokoamisen ja otti tämän hallinnoinnin tehtäväkseen.

Osaamisen kehittämisen tarpeisiin vastattiin sitä mukaa kun tarpeita vuoden aikana syntyi. Koulutuksia järjestettiin sekä läsnätilaisuuksina että verkkokoulutuksina. Etenkin verkossa suoritettavia koulutuksia oli paljon tarjolla. Esihenkilöille tarjottiin mahdollisuutta osallistua HAUS:in järjestämään mahdollistajat valmennukseen myös vuonna 2023. Lisäksi uutena tarjottiin Kyberturvaajan koulutuskokonaisuutta halukkaille. Vuosikellon mukaan nostettiin esiin eri teemoja vuoden aikana. Teemat olivat urasuunnittelu ja liikkuvuus, toimintakulttuuri ja työkäytännöt, työhyvinvointi- ja kyky sekä vuorovaikutus ja viestintä. Uutena asiakokonaisuutena vuoden aikana työstettiin turvallisuuskvartaalikonkaisuutta ja tämän suunnittelu käynnistettiinkin vuoden 2023 aikana.

Osaamisen hallinnan välineen hankintaprojektia jatkettiin vuodelle 2024 auditointiaikatauluista johtuen. Muutoin projekti on edennyt suunnitelman mukaisesti ja auditointi tapahtuu heti vuoden 2024 alussa ja järjestelmän käyttöönotto kevään 2024 aikana. Osaamiskartoitukset etenivät puoleen väliin vuoden 2023 loppuun mennessä.

Koulutus- ja kehittämispalvelut fasilitoivat koko viraston strategiatyöpajojen purkutilaisuudet. Tämä oli tiimiltä iso panos koko Maahanmuuttoviraston kehittämiseksi. Lisäksi koulutus- ja kehittämispalvelut pilotoivat ja aloitti kuukausittaisen fiilismittari -kyselyiden kokoamisen.

7 Tilinpäätösanalyysi

7.1 Rahoituksen rakenne

Maahanmuuttovirasto saa valtion talousarvion kautta rahoitusta viraston toimintamenoihin sekä kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotto toimintaan. Muuta rahoitusta virasto saa maksullisesta toiminnasta (maksulliset päätökset ja luvat) sekä yhteisrahoitteisesta toiminnasta.

		Euroa
26.01.26	EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan ohjelmakaudella 2021-2027 (S3)	6 411 000
26.01.26.2.	AMIF erillismäärärahat	4 500 000
26.01.26.6	AMIF sisäiset siirrot	1 911 000

26.40.01	Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot	67 595 000
26.40.01.1	Maahanmuuttoviraston toimintamenot	62 495 000
26.40.01.7	Digitaalinen infrastruktuuri osaajien maahanmuuton tueksi (RRF pilari 3) (EK)	5 100 000
26.40.21	Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto	371 152 000
26.40.21.1	Vastaanottopalvelut	367 132 000
26.40.21.2	Muut maahantuloon liittyvät menot	1 876 000
26.40.21.3	Pakolaisten maahantuloon liittyvät kustannukset	505 000
26.40.21.4	Ihmiskaupan uhrien auttamispalvelut	1 009 000
26.40.21.5	Lasten edustaminen	630 000
26.40.22	Vapaaehtoinen paluu	2 318 000
26.40.63	Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet	112 758 000
32.30.51.07	TEM Palkkatuettu työ, valtionhallinto	17 762
33.20.50.01	STM Palkkatuettu työ, valtionhallinto	8 014

Taulukko 24 Maahanmuuttoviraston määrärahat 2023

Momentille 26.01.26 myönnettiin Maahanmuuttoviraston käyttöön vuoden 2023 talousarviossa 6 411 000 sisältäen AMIF-erillismäärärahan 4 500 000 euroa ja sisäisiin siirtoihin (EK) 1 911 000 euroa (AMIF-erillismäärärahat).

Momentille 26.40.01 myönnettiin vuoden 2023 talousarviossa 67 595 000 euroa. Edelliseltä vuodelta siirtynyttä määrärahaa oli Maahanmuuttovirastolla 25 012 016,03 euroa.

Momentille 26.40.21 Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto kohdennettiin vuoden 2023 talousarviossa 371 152 000 euroa. Turvapaikanhakijoiden määrän voimakas kasvaminen tarkoitti myös kasvaneita vastaanottomeinoja.

Momentille 26.40.22 Vapaaehtoinen paluu kohdennettiin vuoden 2023 talousarviossa 2 318 000 euroa.

Momentille 26.40.63 Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat kulut kirjattiin vastaanottotoiminnan siirtotalouden kulut eli turvapaikanhakijoille maksettava lakisääteinen vastaanotto- tai käyttöraha. Momentille 26.40.63 myönnettiin 112 758 000 euroa vuonna 2023. Hakijamäärän kasvusta johtuen myös nämä menot kasvoivat.

7.2 Talousarvion toteutuminen

Maahanmuuttovirasto käytti vuodelle 2023 toimintamenoihin osoitettua nettomäärärahaa 56 332 477,67 euroa ja maksullisen toiminnan tuottoja kertyi 32,063 milj. euroa (vuonna 2022 28,299 milj. euroa). Maahanmuuttoviraston momentin 26.40.01 toimintamenoista seuraavalle vuodelle siirtyi 11 262 522,33 euroa.

Momentin 26.40.21 Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto käyttö Maahanmuuttovirastossa oli 254 380 107,60 euroa (vuonna 2022 summa oli 1 63 082 322,52 euroa). Momentilta ei siirtynyt määrärahaa seuraavalle vuodelle.

Momentin 26.40.63 vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet olivat suuruudeltaan 99 074 028,74 euroa (vuonna 2022 käyttö oli 66 124 963,14 euroa).

Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainassa kansainvälistä suojelua hakevien määrä on edelleen kasvanut ja siten myös määrärahan tarve. Vastaanottokeskuksia perustettiin sekä uusia että olemassa olevien kapasiteettia laajennettiin.

Momentin 26.40.22 Vapaaehtoinen paluu käyttö oli 170 049,84 euroa. Edellisenä vuonna 2022 käyttö oli 511 517,45 euroa. Vapaaehtoisesti palaavien määrä oli vähäinen vuoden 2023 aikana.

Momentin 26.01.26.2. käyttö Maahanmuuttovirastossa oli 1 937 083,53 euroa. Momentin määrärahaa siirtyi seuraavalle vuodelle 2 562 916,47 euroa.

		EUROA
26.01.26.2	AMIF erillismäärärahat	1 937 083,53
26.01.26.6	AMIF sisäiset siirrot	1 152 189,03
26.40.01	Maahanmuuttoviraston toimintamenot	56 332 477,67
26.40.21	Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto	254 380 107,60
26.40.22	Vapaaehtoinen paluu	170 049,84
26.40.63	Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet	99 074 028,74
32.30.51.07.1	TEM Palkkatuetty työ, valtionhallinto	17 762,35
33.20.50.01	STM Palkkatuetty työ, valtionhallinto	8 013,99
4.23.26.01.26.2	Siirtynyt vuodelle 2024	2 562 916,47
4.22.26.40.01	Siirtynyt vuodelta 2022	25 012 016,03
4.23.26.40.01	Siirtynyt vuodelle 2024	11 262 522,33
4.22.26.40.21	Siirtynyt vuodelta 2022	109 224 677,48
4.22.26.40.22	Siirtynyt vuodelta 2022	1 806 482,55
4.23.26.40.22.	Siirtynyt vuodelle 2024 (vapaaehtoinen paluu)	2 147 950,16

Taulukko 25 Talousarvion toteutuma 2023

7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Maahanmuuttoviraston tilikauden kulujäämä 598 214 554,35 euroa kasvoi 55,3 % edellisestä vuodesta (2022: 385 238 067,46 euroa). Kansainvälistä suojelua hakevien määrän lisääntyminen lisäsi myös siihen liittyviä erilaisia menoja, etenkin palvelujen ostoja, jotka olivat 394 353 208,34 euroa (2022: 222 882 313,48 euroa). Viraston saamat toiminnan tuotot 65 129 902,93 euroa kasvoivat 72 % edelliseen vuoteen 2022 verrattuna (37 859 204,19 euroa). Maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat 13,3 % edelliseen vuoteen verrattuna ollen

vuonna 2023 yhteensä 32 063 540,50 euroa (28 298 617,45 euroa vuonna 2022).

Toiminnan kulut 491 436 027,96 euroa kasvoivat edellisestä vuodesta 2022 (310 531 638,87 euroa). Tämä johtuu pääosin kansainvälistä suojelua hakeneiden määrän kasvun aiheuttamasta menojen kasvusta. Siirtotalouden kulut eli vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet olivat 91 054 425,82 euroa eli kasvua 38 % edelliseen vuoteen nähden (2022: 65 980 640,31 euroa).

Palvelujen ostot 394 353 208,34 euroa (2022: 222 882 313,48 kasvoivat 76 % edelliseen vuoteen nähden. Turvapaikan- ja tilapäistä suojelua hakevien vastaanoton sopimusvastaanottokeskuksille maksettavat menot kirjataan palvelujen ostoihin, mikä selittää palvelujen ostojen kasvun jatkumista.

Poistot 6 820 824,15 euroa (2022: 5 359 041,12 euroa) kasvoivat 27,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilöstökulut 75 505 356,43 euroa kasvoivat 11,7 % edelliseen vuoteen verrattuna (2022: 67 589 681,20 euroa). Vuokrat 10 892 570,97 euroa kasvoivat reilun 9,5 % edelliseen vuoteen verrattuna (2022: 9 943 409,04 euroa).

7.4 Tase

Maahanmuuttoviraston taseen vuoden 2023 loppusumma 52 198 575,61 euroa (2022: 25 774 536,20 euroa) kaksinkertaistui vuodesta 2022. Aineettomien hyödykkeiden arvo 22 235 818,88 euroa (2022: 20 848 926,18 euroa) kasvoi 6,6 % vuodesta 2022.

Aineellisten hyödykkeiden osuus 525 755,67 euroa (2022: 295 113,16 euroa) lähes kaksinkertaistui edellisestä vuodesta. Käyttöomaisuuden arvo 22 761 574,55 euroa (2022: 21 144 039,34 euroa) on kasvanut 7,6 %.

Taseen vastattavaa puolella ostovelat 23 517 570,07 euroa ovat hieman laskeutuneet edellisestä vuodesta (2022: 25 190 974,39 euroa).

Viraston oma pääoma yhteensä on 6 598 244,18 euroa (2022: 17 381 114,43 euroa) eli vähennystä 10 782 879 euroa. Siirtovelat 17 712 690,09 euroa ovat kasvaneet lähes 46 % edellisestä vuodesta (2022: 12 136 562,11 euroa). Vieraan pääoman osuus vastattavasta 45 600 331,43 euroa on kasvanut 2 444 680,8 euroa eli 5,6 % (2022: 43 155 650,63 euroa).

8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Maahanmuuttoviraston johto vastaa viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja riittävydestä, koordinointi ja ohjaaminen virastossa on vastuutettu talousyksiköille. Johto ja tulosyksiköiden esihenkilöt vastaavat organisaation toimintaan ja prosesseihin sisältyvistä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteistä. Viraston sisäisen valvonnan arviointi ja riskienhallinnan prosessi ja vastuut on kuvattu Maahanmuuttoviraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjesäännössä (MIG-2137727).

Maahanmuuttoviraston sisäisen valvonnan arviointi pohjautuu sisäasiainhallinnon COSO 2013 malliin perustuvaan arviointikehikkoon ja kokonaisvaltainen riskienhallinnan prosessi ISO31000 standardiin. Riskienhallintaa tehdään tunnistamalla ja arvioimalla riskejä viraston tulostavoitteista käsin. Hankkeissa ja projekteissa riskienhallinta on vastuutettu projektipäälliköille. Organisaatioturvallisuuden osalta turvallisuusriskien hallintaa johtaa turvallisuuspäällikkö ja tähän

liittyy kokonaisturvallisuuskuvat sekä uhka-arviot. Keskeiset tietoturvallisuusriskit raportoidaan Sisäministeriölle tietoturvallisuuden vuosiraportin osana.

Sisäisen valvonnan arvioinnissa ja riskienhallinnassa hyödynnetään sisäministeriön hankkimaa ja ylläpitämää hallinnonalan yhteistä Granite-tietojärjestelmää.

Sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja tulokset

Sisäisen valvonnan arviointia tehdään vuosittain hyödyntäen Sisäministeriön hallinnonalan yhteistä sisäisen valvonnan arviointikehikkoa. Sisäisen valvonnan arviointi kattaa ohjausympäristön, riskienhallinnan, valvontatoimenpiteet, tiedon ja viestinnän sekä seurantatoimenpiteet.

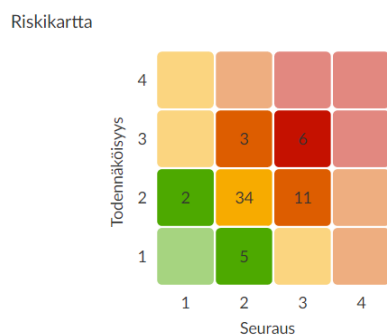
Maahanmuuttoviraston riskejä tarkastellaan vuosittain säännöllisesti. Riskienhallinnassa sovelletaan sisäministeriön riskienhallinnan riskienhallintapolitiikkaa sekä viraston ohjesääntöä sisäistä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Maahanmuuttoviraston riskienhallintaprosessi on tällä hetkellä keskeneräinen, edellisen kerran Maahanmuuttoviraston riskit on tunnistettu vuoden 2022 aikana tunnistamalla viraston riskit tulostavoitteista käsin. Riskienhallintakeinot hyväksyttiin johtoryhmässä helmikuussa 2023. Maahanmuuttoviraston riskit tunnistetaan ja arvioidaan uudestaan viraston tulostavoitteiden tultua hyväksytyksi.

Maahanmuuttoviraston tavoitteita uhkaavat kriittiset riskit kohdistuvat:

- 1) Henkilöstön vaihtuvuus ja henkilöstöresurssit
- 2) Automaatiokehitys
- 3) Johtaminen

Maahanmuuttoviraston riskien riskitasot ja riskein lukumäärät sijoittuvat riskikartalle seuraavasti:

Kuva 6 Riskikartta

Maahanmuuttoviraston tulostavoitteita uhkaavia riskejä tunnistettiin koko viraston tasolla. Riskienhallintaa toteutetaan viraston kaikilla vastuualueilla.

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttää talousarvioasetuksen 69§:n vaatimukset.

Keskeisimpinä kehittämiskohteina ovat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessit kokonaisuudessaan.

9 Arviointien tulokset

Maahanmuuttovirasto raportoi vuosittain laillisuusvalvontasuunnitelman mukaisesti sisäministeriöön. Maahanmuuttovirasto laati ja toimitti sisäministeriölle vuosittaisen laillisuusvalvontaraportin ja laati yhteistyössä viraston eri yksiköiden laillisuusvalvonnasta vastaavien kanssa laillisuusvalvontasuunnitelmat seuraavalle vuodelle.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteutti Maahanmuuttovirastossa vuoden 2022 tilintarkastuksen oman suunnitelmansa mukaisesti. Siitä on annettu erillinen tarkastuskertomus.

VTV- Edustusmenojen tarkastus väliraportti D/5/00.01.03.01/2022 07.02.2023

VTV - Maahanmuuttoviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenveto vuodelta 2022 D/466/04.08.01/2022 28.04.2023

VTV – Tilintarkastajan vuosiyhteenveto D/517/04.08.01/2022 22.05.2023

Hankkeiden tarkastuksia vuonna 2023 oli seuraavasti:

Hanke VOK-valmius: SM

Hanke ETIAS matkustustieto- ja -lupajärjestelmä: KPMG, SM

Hanke SIS Recast ja Euroopan komission evaluaatiovaatimusten toteuttaminen: SM

Hanke PLANE- Vastaanottokeskusten, säilöönottoyksiköiden ja Ihmiskaupanuhrien auttamisjärjestelmän asiakastyön sähköinen dokumentointi: SM, KPMG

ETIAS II matkustustieto- ja -lupajärjestelmä: SM

LYRIA-Maahanmuuttoon liittyvien lupaprosessien yhtenäinen perehdytys- ja itseopiskeluhanke: KPMG

Joutsenon vastaanottokeskus

Joutsenon vastaanottokeskus on antanut vuotta 2023 koskevan laillisuusvalvontakertomuksen Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikköön 07.02.2024.

Oulun vastaanottokeskus

Oulun vastaanottokeskus on antanut vuotta 2023 koskevan laillisuusvalvontakertomuksen Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikköön 17.01.2024.

Helsingin vastaanottokeskus

Helsingin vastaanottokeskus on antanut vuotta 2023 koskevan laillisuusvalvontakertomuksen Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikköön 30.01.2024.

10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Maahanmuuttovirasto teki heinäkuussa 2023 poliisille tutkintapyyynnön virka-henkilön matkustamiseen liittyvästä epäselvyydestä. Asian selvittäminen on edelleen kesken.

10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Maahanmuuttovirastolla on saatavia vahingonkorvauksista yhteensä 212 773,32 euroa 31.12.2023 mennessä.

11 Maahanmuuttoviraston tilinpäätöslaskelmat ja liitteet

Maahanmuuttoviraston talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	2 538,60	23 653	23 653,06	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	2 538,60	23 653	23 653,06	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	5 179 607,26	6 079 115	33 737 726,41	27 658 611,34	555
12.26.99. Sisäministeriön hallinnonalan muut tulot	4 444 989,01	4 922 932	32 581 543,61	27 658 611,34	662
12.26.99.2. Vastaanottokeskuksille myönnettyjen määrärahojen palautukset	3 348 837,92	350 000	28 008 611,34	27 658 611,34	8 002
12.26.99.3. Muut tulot	1 096 151,09	4 572 932	4 572 932,27	0,00	100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	42 023,60	294 510	294 510,45	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	692 594,65	861 672	861 672,35	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	5 182 145,86	6 102 768	33 761 379,47	27 658 611,34	553

Päälukon, momentin ja tilijaotteen numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	VertailuTalousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuo- delle			Edellisiltä vuo- silta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26. Sisäministeriön hallinnonala	466 089 982,09	640 806 470	493 618 406,51	16 732 199,93	510 350 606,44	130 455 863,66	138 695 854,69	215 019 854,69	197 993 664,31	16 732 199,93
26.01.26. EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan ohjelmakaudella 2021-2027 (S3)	3 150 000,00	6 411 000	3 089 272,56	3 321 727,44	6 411 000,00	0,00	2 652 678,63	9 063 678,63	5 741 951,19	3 321 727,44
26.01.26.2. AMIF erillismäärärahat (KPY)	3 150 000,00	4 500 000	1 937 083,53	2 562 916,47	4 500 000,00	0,00	2 652 678,63	7 152 678,63	4 589 762,16	2 562 916,47
26.01.26.6. AMIF-sisäiset siirrot (EK)		1 911 000	1 152 189,03	758 810,97	1 911 000,00	0,00		1 911 000,00	1 152 189,03	758 810,97
26.01.29. Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	46 573 518,95	80 572 470	80 572 470,10		80 572 470,10	0,00				
26.40.01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (nettob) (S2)	75 616 500,00	67 595 000	56 332 477,67	11 262 522,33	67 595 000,00	0,00	25 012 016,03	92 607 016,03	81 344 493,70	11 262 522,33
26.40.01.1. Toimintamenot (KPY)	67 561 000,00	62 495 000	52 761 020,10	9 733 979,90	62 495 000,00	0,00	22 522 846,71	85 017 846,71	75 283 866,81	9 733 979,90
26.40.01.2. Maahanmuuttohallinnon kehittäminen (KPY)	10 500,00									
26.40.01.7. Digitaalinen infrastruktuuri osaajien maahanmuuton tueksi (RRF P3C111) (EK) (varattu)	8 045 000,00	5 100 000	3 571 457,57	1 528 542,43	5 100 000,00	0,00	2 489 169,32	7 589 169,32	6 060 626,89	1 528 542,43
26.40.21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (A)	272 307 000,00	371 152 000	254 380 107,60		254 380 107,60	116 771 892,40	109 224 677,48	109 224 677,48	109 224 677,48	
26.40.21.1. Vastaanottopalvelut (KPY)	266 641 000,00	367 132 000	250 936 496,87		250 936 496,87	116 195 503,13	106 903 028,99	106 903 028,99	106 903 028,99	
26.40.21.2. Muut maahantuloon liittyvät menot (KPY)	1 535 000,00	1 876 000	1 869 362,10		1 869 362,10	6 637,90	974 963,93	974 963,93	974 963,93	
26.40.21.3. Kiintiöpakolaisten maahantuloon liittyvät kustannukset (KPY)	2 755 000,00	505 000	358 379,96		358 379,96	146 620,04	776 292,86	776 292,86	776 292,86	
26.40.21.4. Ihmiskaupan uhrien auttamispalvelut (KPY)	1 176 000,00	1 009 000	588 946,75		588 946,75	420 053,25	521 567,01	521 567,01	521 567,01	
26.40.21.5. Lasten edustaminen (KPY)	200 000,00	630 000	626 921,92		626 921,92	3 078,08	48 824,69	48 824,69	48 824,69	
26.40.22. Vapaaehtoinen paluu (S2)	2 318 000,00	2 318 000	170 049,84	2 147 950,16	2 318 000,00	0,00	1 806 482,55	4 124 482,55	1 682 541,94	2 147 950,16
26.40.63. Vastaanottoiminnan asiakkaille maksettavat tuet (A)	66 124 963,14	112 758 000	99 074 028,74		99 074 028,74	13 683 971,26				
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala							11 000,00	11 000,00	10 480,00	0,00
29.90.30. Avustukset Liikkuva -ohjelmiin sekä eräät avustukset (S3)							11 000,00	11 000,00	10 480,00	0,00

	29.90.30.5. Ccvid-19-epidemiasta aiheutuva resurssien lisääminen liikunta- ja urheiluseuroille (KPY)						11 000,00	11 000,00	10 480,00	0,00	
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	20 200,34	120 162	80 162,35	40 000,00	120 162,35	0,00	260 000,00	317 762,35	277 762,35	40 000,00
32.01.29.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)		62 400	62 400,00		62 400,00	0,00				
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	20 200,34	17 762	17 762,35		17 762,35	0,00		17 762,35	17 762,35	0,00
	32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	20 200,34	17 762	17 762,35		17 762,35	0,00		17 762,35	17 762,35	0,00
32.50.03.	Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (S2)		40 000		40 000,00	40 000,00	0,00	260 000,00	300 000,00	260 000,00	40 000,00
	32.50.03.1. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (KPY)		40 000		40 000,00	40 000,00	0,00	260 000,00	300 000,00	260 000,00	40 000,00
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	7 722,06	8 014	8 013,99		8 013,99	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
33.20.50.	Valtionosuus työttömyysetuuskien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (A)	7 722,06	8 014	8 013,99		8 013,99	0,00				
	33.20.50.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	7 722,06	8 014	8 013,99		8 013,99	0,00				
Määrärahatilit yhteensä		466 117 904,49	640 934 646	493 706 582,85	16 772 199,93	510 478 782,78	130 455 863,66	138 966 854,69	215 348 617,04	198 281 906,66	16 772 199,93

Maahanmuuttoviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä.

Maahanmuuttoviraston tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2023-31.12.2023		1.1.2022-31.12.2022	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	32 063 540,50		28 298 617,45	
Muut toiminnan tuotot	<u>33 066 362,43</u>	65 129 902,93	<u>9 560 586,74</u>	37 859 204,19
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	1 656 642,98		2 311 041,80	
Henkilöstökulut	75 505 356,43		67 589 681,20	
Vuokrat	10 892 570,97		9 943 409,04	
Palvelujen ostot	394 353 208,34		222 882 313,48	
Muut kulut	2 207 425,09		2 446 152,23	
Poistot	<u>6 820 824,15</u>	<u>-491 436 027,96</u>	<u>5 359 041,12</u>	<u>-310 531 638,87</u>
JÄÄMÄ I		-426 306 125,03		-272 672 434,68
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	752,88		644,10	
Rahoituskulut	<u>-1 997,78</u>	-1 244,90	<u>-2 520,57</u>	-1 876,47
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	62 580,18		819,00	
Satunnaiset kulut	<u>-24 030,20</u>	<u>38 549,98</u>	<u>-12 954,65</u>	<u>-12 135,65</u>
JÄÄMÄ II		-426 268 819,95		-272 686 446,80
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. hyvinvointialue				
	4 428 313,10		7 300 576,37	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	36 488 044,02		20 665 553,49	
Siirtotal.kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	44 638 237,19		31 980 063,03	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	<u>5 499 831,51</u>	<u>-91 054 425,82</u>	<u>6 034 447,42</u>	<u>-65 980 640,31</u>
JÄÄMÄ III		-517 323 245,77		-338 667 087,11
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	23 653,06		2 538,60	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-80 914 961,64</u>	<u>-80 891 308,58</u>	<u>-46 573 518,95</u>	<u>-46 570 980,35</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-598 214 554,35</u>		<u>-385 238 067,46</u>

Maahanmuuttoviraston tase

	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	22 219 870,97	18 361 791,40
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>15 947,91</u>	<u>2 487 134,78</u>
	22 235 818,88	20 848 926,18
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Rakennukset	137 281,13	143 454,71
Koneet ja laitteet	340 048,04	141 228,12
Kalusteet	<u>48 426,50</u>	<u>10 430,33</u>
	<u>525 755,67</u>	<u>295 113,16</u>
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ	22 761 574,55	21 144 039,34
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	573 542,71	1 431 834,54
Siirtosaamiset	27 802 144,93	2 055 210,85
Muut lyhytaikaiset saamiset	577 443,93	599 036,70
Ennakkomaksut	<u>0,00</u>	<u>410,75</u>
	28 953 131,57	4 086 492,84
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT		
Kassatilit	45 754,00	63 611,74
Kirjanpitoyksikön tulotilit	0,00	100,00
Kirjanpitoyksikön menotilit	-265,20	-267,59
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>438 380,69</u>	<u>480 559,87</u>
	<u>483 869,49</u>	<u>544 004,02</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ	29 437 001,06	4 630 496,86
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>52 198 575,61</u>	<u>25 774 536,20</u>

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998			-276 810,69	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-17 104 303,74		-2 603 085,36	
Pääoman siirrot	622 193 912,96		370 736 849,08	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-598 214 554,35</u>	6 598 244,18	<u>-385 238 067,46</u>	-17 381 114,43
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN				
Muut pitkäaikaiset velat	<u>368 245,36</u>	368 245,36	<u>0,00</u>	0,00
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	600 000,00		0,00	
Ostovelat	23 517 570,07		25 190 974,39	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	1 375 012,74		1 200 301,84	
Edelleen tilittävät erät	1 541 263,92		1 424 640,59	
Siirtovelat	17 712 690,09		12 136 562,11	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>485 549,25</u>	<u>45 232 086,07</u>	<u>3 203 171,70</u>	<u>43 155 650,63</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		45 600 331,43		43 155 650,63
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>52 198 575,61</u>		<u>25 774 536,20</u>

11.1 Tilinpäätöslaskelmien liitteet

- Liite 1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus
- Liite 2 Nettotuetut tulot ja menot
- Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset
- Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat
- Liite 5 Henkilöstökulujen erittely
- Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
- Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
- Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut
- Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat
- Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset
- Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat
- Liite 12 Valfiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut
- Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
- Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
- Liite 15 Velan muutokset
- Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio
- Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja niiden muutokset

Kirjanpitoyksikön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita.

Tilinpäätöksessä käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät ovat talousarviolain 66 § mukaisia.

Handi -valtion tilaamisen ja laskujen käsittelyjärjestelmän automaatioprosessiin menevien laskujen kohdennukseen ei ole tilinpäätöksessä puututtu vaan laskut ovat kohdistuneet automaatiossa kirjaus-/laskun päivämäärän mukaiseen tilivuoteen.

Siirtotalouden kulujen liikekirjanpidon tilit muuttuivat vuonna 2023, eikä tämä muutos käy ilmi lyhyessä tuotto- ja kululaskelmassa.

Taseessa siirtosaamisten summa selittyy sillä, että normaalisti sopimuksessa mainittua ehtoa maksettujen ennakoiden ja toteutuneiden kustannusten tasauksesta tilinpäätökseen mennessä ei ole voitu yhden vastaanottotalouden toimittajan kanssa tehdä. Syynä tähän oli voimakkaasti kasvanut vastaanoton volyyymi ja sitä kautta sopimuksen mukaisten maksettujen ennakoiden suuruus. Tasausvaiheessa todettiin, että kestävämpi ja vastaanoton toiminnan jatkuvuuden kannalta parempi ratkaisu on, että toimittaja suorittaa osissa liikaa maksetut ennakot. Maksusuunnitelmasta on hyväksytty sopimus.

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
26.40.01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (nettob) (S2)											
Bruttomenot	108 483 906,46		96 043 059,81		107 305 582,14					121 055 075,84	
Bruttotulot	32 867 406,46		39 710 582,14		39 710 582,14					39 710 582,14	
Nettomenot	75 616 500,00	67 595 000	56 332 477,67	11 262 522,33	67 595 000,00	0,00	25 012 016,03	92 607 016,03	81 344 493,70	11 262 522,33	

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 3.

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala		520,00
Vuosi 2021		520,00
29.90.30.5. Ccvid-19-epidemiasta aiheutuva resurssien lisääminen lii- kunta- ja urheiluseuroille (KPY)	520,00	
26. Sisäministeriön hallinnonala		293 990,45
Vuosi 2022		293 990,45
26.40.22. Vapaaehtoinen paluu (S2)	293 990,45	
Pääloukat yhteensä		294 510,45
Vuosi 2021		520,00
Vuosi 2022		293 990,45

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2023	2022
Henkilöstökulut	63 345 292,04	56 501 116,24
Palkat ja palkkiot	62 552 279,67	55 492 435,43
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	793 012,37	1 008 680,81
Henkilösivukulut	12 160 064,39	11 088 564,96
Eläkekulut	11 005 676,67	9 964 246,48
Muut henkilösivukulut	1 154 387,72	1 124 318,48
Yhteensä	75 505 356,43	67 589 681,20
Johdon palkat ja palkkiot, josta	1 066 682,27	1 100 655,35
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	13 108,44	9 356,40
Johto	0,00	60,00
Muu henkilöstö	13 108,44	9 296,40

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Varainhoitovuoden aikana ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan.

Suunnitelmanmukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä	KOM-luokka	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet					
11200000 Ostetut atk-ohjelmistot	1120010	tasapoisto	5	20	
114 Muut pitkävaikutteiset menot					
11400000 Itse valmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	1140010	tasapoisto	5	20	
119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat					
11910000 Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	1191010	ei poistoja			
122 Rakennukset					
12290000 Muut rakennukset	1229010	tasapoisto	20	5	
	1229020	tasapoisto	30	3,33	
125-126 Koneet ja laitteet					
12500000 Autot ja muut maankuljetusvälineet	1250010	tasapoisto	5	20	
12550000 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	1255010	tasapoisto	3	33,3	
12580000 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	1258010	tasapoisto	5	20	
12690000 Muut koneet ja laitteet	1269010	tasapoisto	5	20	
127 Kalusteet					
12700000 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	1270010	tasapoisto	5	20	
12790000 Muut kalusteet	1279010	tasapoisto	5	20	

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	31 226 060,84	2 487 134,78	33 713 195,62
Lisäykset	10 617 531,54	8 146 344,67	18 763 876,21
Vähennykset	0,00	-10 617 531,54	-10 617 531,54
Hankintameno 31.12.2023	41 843 592,38	15 947,91	41 859 540,29
Kertyneet poistot 1.1.2023	-12 864 269,44	0,00	-12 864 269,44
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-6 759 451,97	0,00	-6 759 451,97
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-19 623 721,41	0,00	-19 623 721,41
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	22 219 870,97	15 947,91	22 235 818,88

	122 Rakennukset	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	154 138,21	210 880,43	10 790,00	375 808,64
Lisäykset	0,00	247 550,19	45 440,00	292 990,19
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2023	154 138,21	458 430,62	56 230,00	668 798,83
Kertyneet poistot 1.1.2023	-10 683,50	-69 652,31	-1 335,17	-81 670,98
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-6 173,58	-48 730,27	-6 468,33	-61 372,18
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-16 857,08	-118 382,58	-7 803,50	-143 043,16
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	137 281,13	340 048,04	48 426,50	525 755,67

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 8.

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 9.

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pää- oman ehtoiset sijoitukset

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 10.

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	483 869,49	0,00	0,00	483 869,49
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	483 869,49	0,00	0,00	483 869,49

31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	368 245,36	0,00	368 245,36
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	368 245,36	0,00	368 245,36

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha-tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Accenture, UMA-järjestelmän sovellus, ylläpitosopimus laajennuksineen ja täydennyksineen	5 831 453,00	4 155 000,00	0,00	0,00	0,00	4 155 000,00
Toimitilavuokrat Helsinki, Pasila PVK ja asiointi, Oulun vok, Joutsenon vok, Helsingin vok	8 461 630,00	9 251 000,00	5 736 500,00	3 296 700,00	3 458 500,00	21 742 700,00
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	14 293 083,00	13 406 000,00	5 736 500,00	3 296 700,00	3 458 500,00	25 897 700,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	14 293 083,00	13 406 000,00	5 736 500,00	3 296 700,00	3 458 500,00	25 897 700,00

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 13.

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 14.

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 15.

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettikauma ja duraatio

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 16.

Maahanmuuttoviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Maahanmuuttovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 17.

11.2 Muut liitteet

Liite 1 Henkilöstövoimavarat

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNON- ALA	2021		2022		2023		vert. ed. vuoteen (%)
HENKILÖSTÖVOIMAVARAT Toimiala: Maahanmuuttovirasto	% osuus	% osuus	% osuus	% osuus	% osuus	% osuus	
1. HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ, RAKENNE JA KULUT							
henkilötyövuodet (sis. harj ja työllisyysrahoihin palkatut)	1 009,6		1 189,8		1 267,0		6,5
henkilöstömäärä	1 065		1 258		1 298		3,2
naiset	742	69,7	874	69,5	919	70,8	5,1
miehet	323	30,3	384	30,5	379	29,2	-1,3
vakinaiset	517	48,5	643	51,1	716	55,2	11,4
naiset	348	32,7	435	34,6	489	37,7	12,4
miehet	169	15,9	208	16,5	227	17,5	9,1
määräaikaiset	548	51,5	615	48,9	582	44,8	-5,4
naiset	394	37,0	439	34,9	430	33,1	-2,1
miehet	154	14,5	176	14,0	152	11,7	-13,6
kokoaikaiset	997	93,6	1 166	92,7	1 190	91,7	2,1
naiset	684	64,2	794	63,1	835	64,3	5,2
miehet	313	29,4	372	29,6	355	27,3	-4,6
osa-aikaiset	68	6,4	92	7,3	108	8,3	17,4
naiset	58	5,4	80	6,4	84	6,5	5,0
miehet	10	0,9	12	1,0	24	1,8	100,0
keski-ikä	41,4		41,2		41,4		0,5
naiset	41,6		41,5		41,4		-0,2
miehet	40,9		40,5		41,2		1,7
tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta%		82,5		82,5		82,0	-0,6
kokonaistyövoimakustannukset €/vuosi	55 874 482		67 442 256		76 156 934		12,9
tehdyn työajan palkat, % osuus palkkasummasta	46 783 412	79,3	55 990 095	79,3	62 995 343	78,8	12,5
välilliset työvoimakustannukset	18 767 639		23 116 591		26 511 518		14,7
ja niiden % osuus tehdyn työajan palkoista		50,6		50,6		53,4	5,5
2. TYÖHYVINVOINTI							
työtyytyväisyysindeksi	3,7		3,7		3,6		-3,0
lähtövaihtuvuus %							
tulovaihtuvuus %							
työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen % henkilöstöstä							0,0
sairauspoissaolot työpäivää/htv	8,1		9,7		9,2		-5,2
työterveyshuolto €/htv	661		564		862		52,8
työkunnan ja työtyytyväisyyden edistäminen €/htv	429		523		581		11,0
3. OSAAMINEN							
koulutustasoindeksi	5,6		5,8		5,8		0,0
naiset	5,7		6,0		6,0		0,0
miehet	5,3		5,5		5,4		-1,8
koulutus ja kehittäminen €/htv	584		465		555		19,4
koulutuspanostus työpäivää/htv	1,5		1,6		1,8		12,5
henkilöstön arvo €	905 817 006		1 100 119 744				-100,0
henkilöstöinvestoinnit yhteensä, €/htv	1674		1552		1997		28,7

Henkilöstön arvo saadaan laskemalla

- 1) lasketaan henkilöstön keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä (vuotta, kaikki eläkelajit mukana)
- 2) saadusta luvusta vähennetään henkilöstön keski-ikä

- 3) kerrotaan saatu luku htv:llä
- 4) kerrotaan saatu luku tehdyn työajan keskim.vuosipalkalla (€/htv, tehdyn työajan palkat saadaan väh. kokonaispalkkasummasta välilliset palkat)
- 5) saatuun lukuun lisätään vuosi-investoinnit työtyytyväisyyteen, työkuuntoon, hlöstökoulutukseen ja muuhun osaamisen kehittämiseen sekä terveydenhoitoon

11.3 Allekirjoitukset

Tilinpäätösasiakirjan vahvistaminen ja hyväksyminen

Olen tänään vahvistanut ja hyväksynyt Maahanmuuttoviraston vuoden 2023 tilinpäätöksen.

Helsingissä 29.2.2024

Ylijohtaja Ilkka Hahtela